

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZATA KRASNODEBSKA-TOMKIEL

DDK-61-9/07/JO

Warszawa, dn. 20 maja 2010 r.

DECYZJA Nr DDK-2/2010

I. Na podstawie art. 23 d ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, **Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje, że działania Sygma Banque Societe Anonyme, działającego w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, polegające na pobieraniu od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji w wysokości przekraczającej 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego w postaci pożyczki gotówkowej GEANT Kredyt nie stanowią praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.**

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.; Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509; Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984; Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271; Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1387; Dz. U. z 2003 r. Nr 130, poz. 1188; Dz. U. z 2003 r. Nr 170, poz. 1660; Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1692; Dz. U. z 2005 r. Nr 64, poz. 565; Dz. U. z 2005 r. Nr 78, poz. 682; Dz. U. z 2005 r. Nr 181, poz. 1524) w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz.U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241) **umarza się** postępowanie wszczęte z urzędu przeciwko **Sygma Banque Societe Anonyme, działającej w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie**, w związku z podejrzeniem pobierania wyższej niż odsetki maksymalne rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania pożyczki gotówkowej Premium, co mogło naruszać art. 359 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r., Nr 16, poz. 93 ze zm.), **jako bezprzedmiotowe.**

III. A. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.; Dz. U. z 2001 r.

Nr 49, poz. 509; Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984; Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271; Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1387; Dz. U. z 2003 r. Nr 130, poz. 1188; Dz. U. z 2003 r. Nr 170, poz. 1660; Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1692; Dz. U. z 2005 r. Nr 64, poz. 565; Dz. U. z 2005 r. Nr 78, poz. 682; Dz. U. z 2005 r. Nr 181, poz. 1524) w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz.U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241) **umarza się** postępowanie wszczęte z urzędu przeciwko **Sygma Banque Societe Anonyme, działającej w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie**, w związku z podejrzeniem rozszerzenia we wzorcu umowy o kartę kredytową GEANT Kredyt, ustawowego kręgu podmiotów, które po spełnieniu warunków określonych w ww. ustawie – zobowiązane są do udzielania informacji o stanie zdrowia ubezpieczonego, co mogło naruszać art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151 ze zm.) w związku z art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., Nr 14, poz. 89), **jako bezprzedmiotowe**.

B. Na podstawie art. 23 e ust. 1 i 2 w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Sygma Banque Societe Anonyme, działającej w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie**, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje**, że działanie polegające na przyznaniu Bankowi prawa do pozyskiwania informacji i danych o stanie zdrowia ubezpieczonego, przyznanego z mocy ustawy zakładom ubezpieczeń z zachowaniem zasad określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej, jako naruszające art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151 ze zm.) w związku z art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., Nr 14, poz. 89) stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23 a ww. ustawy działania – **i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 9 września 2009 r.**

IV.

A. Na podstawie art. 23 e ust. 1 i 2 w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Sygma Banque Societe Anonyme, działającej w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie**, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje**, że działanie polegające na nieprecyzyjnym wskazaniu we wzorcu umowy o kartę kredytową GEANT

Kredyt - kręgu podmiotów, którym Bank będzie przekazywał informacje dotyczące kredytobiorcy, w tym objętych tajemnicą bankową, jako naruszające art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23 a ww. ustawy działania – **i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 17 kwietnia 2009 r.**

B. Na podstawie art. 23 e ust. 1 i 2 w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Sygma Banque Societe Anonyme, działającej w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie**, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje**, że działanie polegające na niedopełnieniu obowiązku sprecyzowania kategorii odbiorców przetwarzanych danych z wniosku kredytowego GEANT Kredyt, jako naruszające art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23 a ww. ustawy działania – **i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 9 września 2009 r.**

V. Na podstawie art. 23 e ust. 1 i 2 w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Sygma Banque Societe Anonyme, działającej w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie**, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje**, że działanie polegające na zbyt szerokim określeniu – we wniosku o kartę kredytową GEANT Kredyt - celu przetwarzania informacji stanowiących tajemnicę bankową, jako naruszające art. 105a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23 a ww. ustawy działania – **i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 9 września 2009 r.**

VI. Na podstawie art. 23 e ust. 1 i 2 w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Sygma Banque Societe Anonyme, działającej w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie**, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje za praktykę** naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23 a ww. ustawy działania polegające na stosowaniu w Taryfie Opłat i Prowizji Kart Kredytowych postanowienia

o treści „opłata za obsługę opóźnienia w spłacie - 45 zł”, wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – **i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 9 września 2009 r.**

VII. Na podstawie art. 23 e ust. 1 i 2 w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1834) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331; Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; z 2008 r. Nr 157, poz. 976; Nr 223, poz. 1458; Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Nr 157, poz. 1241), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Syigma Banque Societe Anonyme, działającej w Polsce jako Syigma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie**, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23 a ww. ustawy działania polegające na niepodawaniu na stronie internetowej, na której znajduje się oferta kredytu gotówkowego przez telefon, informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, co narusza art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1081 ze zm.) – i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 20 września 2007 r.**

UZASADNIENIE

W dniu 3 marca 2006 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Prezesem Urzędu”, wszczął na podstawie art. 43 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080), wobec Syigma Banque Societe Anonyme, działającego w Polsce jako Syigma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, zwany również „Syigma Bank Polska S.A.” oraz „Bank”, postępowanie wyjaśniające (znak: DDK-40-19/06/VP) w celu wstępnego ustalenia, czy Bank dopuścił się naruszenia przepisów uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub naruszenia chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniającego podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach.

Z informacji przedstawionych Prezesowi Urzędu w skardze konsumenckiej wynikało, iż Geant Kredyt S.A., będący jednostką Syigma Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie, informował klientów o powstałym na ich rachunku zadłużeniu w sposób niejasny i niezrozumiały, uniemożliwiając tym samym terminową spłatę zadłużenia, jednocześnie przekazując dane dłużnika do Biura Informacji Kredytowej S.A. z siedzibą w Warszawie, zwanego dalej „BIK”.

W toku postępowania wyjaśniającego, Bank, w piśmie z dnia 28 marca 2006 r., ustosunkował się do zastrzeżeń Prezesa Urzędu, stwierdzając, że zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665 ze zm.) informacje o kredytobiorcach są przekazywane do BIK w związku z samym zawarciem umowy kredytowej, niezależnie od istnienia jakiegokolwiek zadłużenia wobec kredytodawcy. W odniesieniu do wątpliwości co do sposobu informowania klientów o wysokości i sposobie spłaty zadłużenia powstałego na rachunku karty kredytowej, Bank podniósł, iż klienci

wypowiadający umowę o kartę kredytową otrzymują informację o stanie zadłużenia rachunku, w formie salda rachunku, podawanego w ostatnim miesięcznym wyciągu oraz w „Potwierdzeniu wypowiedzenia umowy”. Klient, dysponując takimi informacjami, posiłkując się tabelą odsetek i prowizji, jest w stanie, zdaniem Banku, obliczyć wszystkie należności wobec Banku na dzień planowanej spłaty.

W załączeniu do w/w pisma z dnia 28 marca 2006 r., Bank przedłożył Prezesowi Urzędu aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego, wzory umów o kartę kredytową, wzory wniosków o kartę kredytową oraz wzór miesięcznego wyciągu stanu konta. Po wstępnej analizie dokumentów Prezes Urzędu wystąpił w dniu 26 kwietnia 2006 r. (znak: DDK-40-19/06/JO) do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, z prośbą o przedstawienie opinii prawnej dotyczącej postanowień wzorców umów o kartę kredytową oraz wniosku o kartę kredytową stosowanych przez Bank w obrocie z konsumentami – w zakresie ich zgodności z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926 ze zm.). W odpowiedzi Generalny Inspektor Danych Osobowych, pismem z dnia 31 maja 2006 r. (znak: GI-DP-024/1035/06/1227) przedstawił opinię prawną w przedmiotowej sprawie, stwierdzając m.in.:

„[...]”

Poniżej przedstawiam te uchybienia, które uznać należy za najbardziej rażące.

We wniosku o kartę kredytową:

1. Wadliwa jest klauzula zgody o treści: „Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zawartych we wniosku kredytowym oraz innych dokumentach przedłożonych przy zawarciu i w trakcie wykonywania Umowy przez Sygma Banque S.A. Oddział w Polsce (Bank), z siedzibą Al. Jerozolimskie 92, Warszawa 00-807, jako administratora danych osobowych. Zgoda obejmuje przetwarzanie danych osobowych w przyszłości, jeśli nie ulegnie zmianie opisany poniżej cel ich przetwarzania”.

Cytowana klauzula jest bardzo ogólna. W szczególności w jej treści nie sprecyzowano celów, w jakich dane mają być przetwarzane, i na które podmiot danych wyraża zgodę. Wobec tego może być rozumiana jako klauzula zgody na – ogólnie ujmując – przetwarzanie danych w każdym celu. Cele w jakich dane będą przetwarzane, doprecyzowane zostały dopiero w dalszej części stanowiącej – jak można wywnioskować – dopełnienie obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 24 ust 1. ustawy o ochronie danych osobowych (akapit drugi), jako: wykonanie Umowy, cele związane z marketingiem usług oferowanych przez Bank, cele związane z marketingiem usług oferowanych przez podmioty współpracujące z Bankiem, przekazywanie danych podmiotom akceptujących zapłatę kartami wydanymi przez Bank, jak również współpracujących z Bankiem w zakresie marketingu, windykacji, oceny ryzyka i innych czynności związanych z wykonywanymi czynnościami bankowymi.

[...]”

5. Z punktu widzenia dopełnienia w prawidłowy sposób wspomnianego wyżej obowiązku informacyjnego wątpliwości budzi sformułowanie, iż „Dane osobowe mogą być przekazywane podmiotom (...) współpracującym z Bankiem w zakresie marketingu, windykacji, oceny ryzyka i innych czynności związanych z wykonywanymi czynnościami bankowymi.”, w sytuacji gdy art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych wymaga określenia, jakie kategorie podmiotów będą odbiorcami przedmiotowych danych. Cytowane sformułowanie trudno jest uznać za wystarczające i czyniące zadość wymogowi określenia kategorii odbiorców danych.

6. W/w krąg podmiotów, którym Bank zamierza udostępniać dane zawarte we wniosku kredytowym oraz innych dokumentach przedłożonych przy zawarciu i w trakcie wykonywania

Umowy o kartę kredytową, tj. podmioty współpracujące z Bankiem w zakresie marketingu, windykacji oceny ryzyka i innych czynności związanych z wykonywanymi czynnościami bankowymi, budzi również wątpliwości z punktu widzenia przepisów Prawo bankowe, dotyczących tajemnicy bankowej. Na podstawie pisma Pana Prezesa oraz załączonych wzorców wniosku o kartę kredytową oraz umowy o kartę kredytową trudno jest bowiem ocenić, czy podmioty te można zaliczyć do kręgu podmiotów, o których mowa w art. 104 ust. 2, 105, 106a i 106b Prawa bankowego. Jednocześnie art. 104 ust. 3 tej ustawy dopuszcza ujawnienie informacji objętych tajemnicą bankową, poza osobą, której informacje dotyczą oraz podmiotami wymienionymi w w/w przepisach, także innym osobom lub jednostkom organizacyjnym, z zastrzeżeniem jednak, że mają to być osoby i jednostki wskazane przez osobę, której informacje dotyczą, w pisemnym upoważnieniu wystawionym bankowi.

[...]

8. Wątpliwe jest również, aby cel przekazywania danych przez Bank do Biura Informacji Kredytowych S.A. określony bardzo szeroko jako „podjęcie niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonaniem umowy oraz wypełnienie usprawiedliwionych potrzeb Banku” był tożsamy z celem określonym w art. 105a ust. 1 ustawy Prawo bankowe, którym jest ocena zdolności kredytowej i analiza ryzyka kredytowego.

[...]

We wzorcu umowy o kartę kredytową:

1. Zastrzeżenia budzi klauzula zawarta w jego § IV pkt 5 lit. A, z której wynika, iż kredytobiorca „upoważnia każdego lekarza, szpital, zakład opieki zdrowotnej, towarzystwo ubezpieczeniowe, lub osobę, która posiada dane o jej zdrowiu” do przekazywania Amplico Life S.A z siedzibą w Warszawie oraz Bankowi informacji związanej z przebytymi przez kredytobiorcę chorobami, pobytami w szpitalu, porodami lub diagnostyką medyczną oraz leczeniem. Analizując treść cytowanej klauzuli należy odwołać się do przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Jej art. 22 ust. 1 uprawnia zakład ubezpieczeń do uzyskiwania od podmiotów, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 ze zm.), tj. zakładów opieki zdrowotnej, osób fizycznych wykonujących zawód medyczny, grupową praktykę lekarską, grupową praktykę pielęgniarek, położnych, które udzielały świadczeń zdrowotnych ubezpieczonemu, informacji o okolicznościach związanych z oceną ryzyka ubezpieczeniowego i weryfikacją podanych przez tę osobę danych o jej stanie zdrowia, ustaleniem prawa tej osoby do świadczenia z zawartej umowy ubezpieczenia i wysokością tego świadczenia, a także informacji o przyczynie śmierci ubezpieczonego, z wyłączeniem badań genetycznych. Wystąpienie zakładu ubezpieczeń o powyższe informacje wymaga pisemnej zgody ubezpieczonego (art. 22 ust. 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej). W świetle powyższego rozszerzenie ustawowego kręgu podmiotów, które – po spełnieniu warunków wynikających z wyżej cytowanej ustawy – zobowiązane są udzielać informacji o stanie zdrowia ubezpieczonego, w szczególności zaś zapewnienie sobie możliwości uzyskiwania takich informacji od każdej osoby, która posiada dane o stanie zdrowia ubezpieczonego, budzi zdecydowany sprzeciw. Na podkreślenie zasługuje również to, że jakkolwiek – z zachowaniem oczywiście zasad określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej – prawo zakładu ubezpieczeń do pozyskiwania danych o stanie zdrowia ubezpieczonego wynika z przepisów prawa, tak pozyskiwanie tego rodzaju informacji przez Bank jest niczym nie uzasadnione i pozbawione jakichkolwiek podstaw prawnych. Poza tym wysoce wątpliwe jest, aby były to informacje adekwatne do celu ich przetwarzania.

[...]

3. W § VI pkt 8 umowy nieprecyzyjnie wskazany został krąg podmiotów, którym Bank będzie przekazywał informacje dotyczące kredytobiorcy, w tym objęte tajemnicą bankową. Jak już było wspomniane art. 104 ust. 3 ustawy Prawo bankowe dopuszcza ujawnienie informacji objętych tajemnicą bankową, poza osobą, której informacje dotyczą, podmiotami wymienionymi w ust. 2 tego przepisu oraz art. 105, 106 a i 106b, także innym osobom lub jednostkom organizacyjnym, z zastrzeżeniem jednak, że mają to być osoby i jednostki wskazane przez osobę, której informacje dotyczą, w pisemnym upoważnieniu wystawionym bankowi. Trudno jest uznać, aby sformułowanie „osoby, które łączy z Bankiem umowa związana z przedmiotem Umowy, oraz osoby mogące dochodzić roszczeń Banku z tytułu Umowy” czyniło zadość wymogowi, iż są to osoby wskazane. W ocenie Generalnego Inspektora pojęcie osoby wskazanej należałoby rozumieć jako osoby precyzyjnie określonej, tak, że nie budzi wątpliwości jej tożsamość.”

W dniu 6 czerwca 2006 r. do Departamentu Polityki Konsumenckiej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynęło pismo od Rzecznika Praw Obywatelskich (znak: RPO-516177-VI/05/EM oraz RPO/-529402-VI/06/EM), w którym wskazano wątpliwości odnośnie do wysokości „opłat windykacyjnych” przewidzianych w stosowanej przez GEANT Kredyt S.A. „Tabeli Opłat i Prowizji” oraz oferowanych konsumentom przez GEANT Kredyt S.A. pożyczek gotówkowych, których rzeczywista stopa oprocentowania mogła przekraczać, wysokość odsetek maksymalnych, przewidzianą w art. 359 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.).

Pismem z dnia 2 sierpnia 2006 r. (znak: RWR 078-52/06/KS/2) Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu przekazała do Departamentu Polityki Konsumenckiej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów materiały dotyczące pożyczki gotówkowej oferowanej konsumentom przez Geant Kredyt S.A. przekazane przez konsumenta.

Postanowieniem z dnia 14 marca 2007 r. (znak: DDK-40-19/06/VP/JO) Prezes Urzędu, działając na podstawie art. 43 ust 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, zamknął prowadzone postępowanie wyjaśniające. Jak wskazano w przedmiotowym postanowieniu, analiza dokumentów i informacji dotyczących użytkowania kart kredytowych wydanych przez GEANT Kredyt S.A., który jest jednostką Sygma Bank Polska S.A., zebranych w toku postępowania wyjaśniającego uzasadniała przypuszczenie, iż mogło nastąpić naruszenie obowiązujących przepisów prawa.

Następnie postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2007 r. (znak: DDK-61-9/07/JO) Prezes Urzędu, działając na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, wszczął z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem naruszenia przez Sygma Bank Polska S.A.:

1. art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 ze zm.), poprzez pobieranie od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji w wysokości przekraczającej 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego w postaci pożyczki gotówkowej GEANT Kredyt,
2. art. 359 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 ze zm.), poprzez pobieranie wyższej niż odsetki maksymalne rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania pożyczki gotówkowej „Premium”,
3. art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1151 ze zm.) w związku z art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., Nr 14, poz. 89 ze zm.) poprzez rozszerzenie we wzorcu umowy o kartę kredytową

GEANT Kredyt, ustawowego kręgu podmiotów, które po spełnieniu warunków określonych w ww. ustawie – zobowiązane są do udzielania informacji o stanie zdrowia ubezpieczonego oraz przyznanie Bankowi prawa do pozyskiwania informacji i danych o stanie zdrowia ubezpieczonego, przyznanego z mocy ustawy zakładom ubezpieczeń z zachowaniem zasad określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej,

4. art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) oraz art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926 ze zm.), poprzez niedopełnienie obowiązku sprecyzowania kategorii odbiorców przetwarzanych danych z wniosku kredytowego GEANT Kredyt oraz nieprecyzyjne wskazanie we wzorcu umowy o kartę kredytową GEANT Kredyt - kręgu podmiotów, którym Bank będzie przekazywał informacje dotyczące kredytobiorcy, w tym objęte tajemnicą bankową,
5. art. 105a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), poprzez zbyt szerokie określenie – we wniosku o kartę kredytową GEANT Kredyt - celu przetwarzania informacji stanowiących tajemnicę bankową,
6. stosowanie w Taryfie Opłat i Prowizji Kart Kredytowych postanowienia „opłata za obsługę opóźnienia w spłacie - 25 zł”, wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod poz. 623, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.),

co mogło stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu przepisu art. 23a ust.1 oraz art. 23a ust 2 w zw. z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r., o ochronie konkurencji i konsumentów.

Tym samym postanowieniem, tj. postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2007 r. (znak: DDK-61-9/07/JO) Prezes Urzędu, działając na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, zaliczył w poczet dowodów w powyższym postępowaniu następujące informacje uzyskane w trakcie postępowania wyjaśniającego, wszczętego w dniu 3 marca 2006 r. (znak: DDK-40-19/06/VP/JO): pismo Banku z dnia 28 marca 2006 r., pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 2 czerwca 2006 r. (znak: RPO/-529402-VI/06/EM), pismo Delegatury Urzędu Ochrony konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu z dnia 2 sierpnia 2006 r. (znak: RWR 078-52/06/KS/2), opinię Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 31 maja 2006 r. (znak: GI-DP-024/1035/06/1227).

Postanowienie o wszczęciu postępowania wraz z zawiadomieniem doręczono Bankowi w dniu 20 kwietnia 2007 r.

Odpowiadając na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, pismem z dnia 27 kwietnia 2007 r., Bank przedstawił swoje stanowisko w odniesieniu do postawionych zarzutów:

1. W odniesieniu do zarzutu pobierania od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji w wysokości przekraczającej 5% kwoty udzielonego kredytu konsumentom w postaci pożyczki gotówkowej GEANT Kredyt, Bank stwierdził m.in.:

„1. *Zarzut naruszenia art. 7a ustawy z 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim*

[...]

1.C.2. Zastosowanie przepisów prawa

Jak wskazano w punktach 1.B.1 – 1.B.4 powyżej, pięcioprocentowy próg przewidziany w art. 7a Ustawy o Kredycie Konsumenckim obejmuje, w zależności od przyjętej interpretacji, jedynie koszty związane z procesem zawarcia umowy o kredyt konsumencki albo jedynie te koszty, które muszą być ponoszone na podstawie umowy o kredyt konsumencki (ponieważ umowa została zawarta), niezależnie od sposobu wykonania umowy.

Tymczasem w uzasadnieniu postanowienia o wszczęciu niniejszego postępowania znalazło się stwierdzenie, iż (bliżej nieokreślone) koszty opłat i prowizji należne na podstawie umowy o kartę kredytową dla portfela GEANT Kredyt (Real Finanse) mogą przekraczać 5% kwoty udzielonej pożyczki. Takie stwierdzenie zasada się na pewnym uproszczeniu, gdyż art. 7a Ustawy o Kredycie Konsumenckim odnosi się jedynie do kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki i tylko postanowienia przewidujące, że takie właśnie koszty przekraczają 5% udzielonego kredytu, mogą być niezgodne z tym przepisem. Jak już wspomniałem w punkcie 1.B.1 powyżej, z uwagi na użycie odmiennych sformułowań w art. 7 i art. 7a Ustawy o Kredycie Konsumenckim oraz przebieg prac legislacyjnych dotyczących tego ostatniego przepisu, nie można utożsamiać pojęcia „ kosztów związanych z zawarciem umowy” z pojęciem „ całkowitego kosztu kredytu” ani innym podobnym pojęciem. Utożsamianie tych pojęć prowadziłoby zresztą do objęcia pięcioprocentowym progiem także odsetek od kredytu, a więc do rezultatu absurdalnego.

Tymczasem oceniana umowa zawierana przez Bank zobowiązuje kredytobiorcę, w chwili jej zawarcia i niezależnie od sposobu jej wykonania, jedynie do zapłaty opłaty za ubezpieczenie opisanej na wstępie w punkcie 1.C.1 powyżej. Taka opłata nie może zaś być uwzględniana przy stosowaniu art. 7a Ustawy o Kredycie Konsumenckim, skoro dotyczy ustanowienia ubezpieczenia; gdyby przyjąć interpretację przedstawioną w punkcie 1.B.2 powyżej, nieuwzględnienie tej opłaty wynikałoby z braku jej powiązania z procesem zawarcia umowy. Wszelkie inne koszty są ponoszone przez kredytobiorcę w zależności od tego, czy i na jaką kwotę dokona transakcji, oraz w zależności od tego jaką opcję spłaty wybierze dla danej transakcji. Te inne koszty nie są więc związane z zawarciem umowy, lecz z dokonaniem określonych czynności przez kredytobiorcę, który nie musi ich dokonać.

2. W odniesieniu do zarzutu pobierania przez Bank wyższej niż odsetki maksymalne rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania pożyczki gotówkowej „Premium”, Bank stwierdził m.in.:

„2. Zarzut naruszenia art. 359 § 2¹ kodeksu cywilnego.

W odniesieniu do zarzutu stawianemu Bankowi w punkcie 1.2 postanowienia z dnia 16 kwietnia 2007 r. wydanego w niniejszej sprawie należy wskazać, iż w szczególności z produktu „Gotówka Premium” mogą korzystać tylko konsumenci, których łączy z Bankiem umowa o kartę kredytową. Jakikolwiek działania Banku nie są więc zwrócone do nieograniczonego kręgu konsumentów, a jedynie do tych osób, które zawarły z Bankiem określoną umowę, a więc do wcześniej oznaczonego kręgu konsumentów. Także więc w tym kontekście nie można mówić o naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów.

[...]

2.B.3. Konkluzja.

Z postanowienia o wszczęciu przedmiotowego postępowania wynika, iż podejrzewa się naruszenie przepisów k.c. o odsetkach maksymalnych poprzez „pobieranie” rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania wyższej od odsetek maksymalnych. Tego rodzaju pogląd

wynika z utożsamiania pojęcia odsetek i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania , które, jak wykazano powyżej, nie jest uprawnione.

Odsetki są przedmiotem świadczenia, stanowiąc, mówiąc w uproszczeniu, wynagrodzenie za korzystanie z pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku obliczone stosunkowo do wysokości kapitału i czasu korzystania. Wysokość odsetek może zostać zastrzeżona w czynności prawnej. Ważność takiej czynności prawnej może być oceniana w świetle art. 359 §2¹ k.c.

Natomiast rzeczywista roczna stopa oprocentowania to jedynie wynik pewnego obliczenia matematycznego służącego prezentacji postanowień umowy. Tej stopy nie można wprost zastrzec w czynności prawnej, wynika bowiem ona z zastrzeżenia stopy odsetek, opłat, prowizji i innych kosztów, a następnie przeliczenia tych kosztów zgodnie ze wzorem zamieszczonym w Załączniku do Ustawy o Kredycie Konsumenckim. Tej stopy nie można „pobrać”, nie jest ona bowiem przedmiotem żadnego świadczenia lecz wynikiem równania. Żaden przepis prawa nie ogranicza wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania.

[...]

Tabele Odsetek i Prowizji będące częścią umów o kartę kredytową zawieranych przez Bank dla portfela GEANT Kredyt (Real Finanse) w okresie od 1 marca 2006 r. do 1 marca 2007 r. nie przewidywały stóp odsetek przewyższających stopę odsetek maksymalnych w dniu zawarcia danej umowy. Zatem umowy te nie naruszały art. 359 §2¹ k.c. Ponieważ przepis ten, podobnie jak inne przepisy prawa, nie ogranicza natomiast rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, nie można w ogóle mówić o zgodności albo niezgodności wysokości takiej stopy z jakimkolwiek przepisem prawa.”

3. W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej w związku z art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej, Bank stwierdził m.in.:

„3 Zarzut naruszenia art. 22 ust. 1 ustawy z 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej.

3.A. Uwagi wstępne.

[...]

Ponieważ Bank nie prowadzi działalności ubezpieczeniowej w rozumieniu Ustawy o Działalności Ubezpieczeniowej, nie jest zobowiązany do stosowania przepisów tej ustawy w zakresie, w jakim przepisy te dotyczą podmiotów prowadzących działalność ubezpieczeniową.

3.B. Dopuszczalność dysponowania przez konsumenta danymi dotyczącymi stanu zdrowia.

[...]

Należy podkreślić, iż zgoda kredytobiorcy na udzielenie takich informacji przez podmioty inne niż wymienione w art. 22 ust. 1 Ustawy o Działalności Ubezpieczeniowej nie powoduje rozszerzenia kręgu podmiotów wskazanych w tym przepisie.

[...]

Wymaga podkreślenia, iż uzyskanie przez Amplico Life lub Bank żądanych informacji o stanie zdrowia kredytobiorcy od innej osoby niż wymieniona wprost w art. 22 ust. 1 Ustawy o Działalności Ubezpieczeniowej uzależnione jest od stwierdzenia przez podmiot dysponujący takimi danymi, iż jest on uprawniony do ich udostępnienia Bankowi; podmiot ten nie ma obowiązku udzielenia takich informacji. O rozszerzeniu zakresu podmiotów wskazanych

w art. 22 ust. 1 Ustawy o Działalności Ubezpieczeniowej można by mówić jedynie w sytuacji, w której postanowienie umowy pomiędzy kredytobiorcą a Bankiem kreowałoby obowiązek osoby trzeciej, co nie ma w opisanej sytuacji miejsca.

[...]

Dodatkowo należy podkreślić, iż Bank jest wskazany jako uposażony z tytułu ubezpieczenia. Stanowi to zabezpieczenie kredytu udzielonego przez Bank kredytobiorcy. Bank musi więc, w interesie kredytobiorcy, mieć możliwość kontrolowania sposobu wykonywania umowy przez Amplico Life, w szczególności w zakresie zasadności ewentualnych odmów wypłaty odszkodowania. Z tego względu uzyskiwanie przez Bank zgody na zasięgnięcie informacji o jego stanie zdrowia dokonywane jest w interesie kredytobiorcy.”

4. W odniesieniu do zarzutu naruszenia przez Bank art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe oraz art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, Bank stwierdził m.in.:

„4. *Naruszenie art. 104 ust. 3 prawa bankowego oraz art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych*

4.A. *Dopuszczalność ujawnienia danych stanowiących tajemnicę bankową*

Nie można zgodzić się z zarzutem, iż jedynie art. 104 ust. 3 Prawa Bankowego może stanowić podstawę ujawnienia przez bank informacji stanowiących tajemnicę bankową.

[...]

Banku nie obowiązuje, zgodnie z art. 104 ust. 3 Prawa Bankowego, zachowanie tajemnicy bankowej także wobec osoby, której dotyczą informacje objęte tajemnicą. Osobom trzecim informacje te mogą być ujawnione, z zastrzeżeniem art. 105, 106a i 106b Prawa Bankowego, wyłącznie gdy osoba, której informacje te dotyczą, na piśmie upoważni bank do przekazania określonych informacji wskazanej przez siebie osobie lub jednostce organizacyjnej. Możliwość ujawnienia tajemnicy bankowej wskazana w tym przepisie uzupełnia katalog sytuacji opisanych w art. 104 ust. 2 Prawa Bankowego. Tak więc zgoda kredytobiorcy na ujawnienie tajemnicy bankowej nie jest konieczna w sytuacji, gdy podstawą ujawnienia są przepisy art. 104 ust. 2, 105, 106a i 106b Prawa Bankowego.

4.B *Określenie kategorii podmiotów, którym Bank może przekazywać dane osobowe kredytobiorców*

Nie można zgodzić się także z twierdzeniem, iż sposób określenia we wniosku kredytowego stosowanego dla portfela GEANT Kredyt podmiotów, którym mogą być przekazywane dane osobowe konsumentów, nie zawiera określenia kategorii tych podmiotów.

Kategorie tych podmiotów są określone poprzez wskazanie dwóch okoliczności, które muszą być spełnione łącznie:

1) współpraca podmiotu z Bankiem;

2) zakres współpracy dotyczy windykacji, marketingu, oceny ryzyka i innych czynności związanych z wykonywaniem czynności bankowych.

Wskazanie z góry konkretnych podmiotów, którym Bank przekaże dane osobowe, nie jest oczywiście możliwe. Zresztą nie tego dotyczy obowiązek wynikający z przepisów o ochronie danych osobowych. Wystarczające jest takie określenie potencjalnego odbiorcy, które pozwoli jednoznacznie zakwalifikować daną osobę jako potencjalnego odbiorcę albo osobę wyłączonej z kręgu potencjalnych odbiorców. Ten wymóg jest z pewnością spełniony w odniesieniu do omawianego wzorca.

Jednakże w związku z wyrażeniem przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wątpliwości co do brzmienia niektórych klauzul dotyczących danych osobowych i tajemnicy bankowej, zawartych we wzorach umów stosowanych przez Bank, Bank planuje wprowadzić w stosowanych wzorcach umów zawieranych z konsumentami nowe brzmienie klauzul odnoszących się do danych osobowych. Bank zamierza niebawem przedstawić klauzule w nowym brzmieniu Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych.”

5. W odniesieniu do zarzutu naruszenia przez Bank art. 105a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, Bank stwierdził m.in.:

„5. Zarzut naruszenia art. 105a prawa bankowego

Podstawa przekazania danych osobowych przez Bank do Biura Informacji Kredytowej S.A. jest art. 23 ust. 1 pkt 2 Ustawy o Ochronie Danych Osobowych w związku z art. 105 ust. 1 i 4 Prawa Bankowego.

[...]

Z treści art. 105a ust. 1 Prawa Bankowego wynika, że banki, i inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów oraz instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa Bankowego mogą przetwarzać informacje stanowiące tajemnicę bankową zakresie dotyczącym osób fizycznych (konsumentów), zastrzeżeniem art. 104, 105 i 106-106c Prawa Bankowego, w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego. Tak więc art. 105a ust. 1 Prawa Bankowego zawiera dodatkową podstawę przetwarzania informacji stanowiących tajemnicę bankową, uzupełniając postanowienia art. 104 i 105 Prawa Bankowego.

Zatem cel przekazywania danych osobowych klienta do BIK wynika z tych przepisów, a nie jedynie z art. 105a ust. 1 Prawa Bankowego, i jest szerszy niż ocena zdolności kredytowej i analiza ryzyka kredytowego. W związku z tym, prawidłowości klauzul dotyczących przetwarzania danych osobowych przez BIK nie można oceniać tylko w świetle art. 105a prawa bankowego. Ich prawidłowość wynika z postanowień art. 104 ust. 2 oraz art. 105 Prawa Bankowego.

6. W odniesieniu do zarzutu stosowania przez Bank w Taryfie Opłat i Prowizji Kart Kredytowych postanowienia o treści: „opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie – 25 zł.”, Bank stwierdził m.in.:

„6. Zarzut stosowania postanowień o opłacie za obsługę opóźnienia w spłacie

6.B. Znaczenie postanowienia o opłacie za obsługę opóźnienia w spłacie.

6.B.1. Treść

[...] Powołany w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 2 lutego 20005 r., XVII Amc 42/04, został wydany w odniesieniu do postanowienia stosowanego przez Raiffeisen Bank Polska S.A. o treści „Opłata za spóźnioną spłatę minimalnej kwoty – 45 zł.”. Tekst tego postanowienia wskazuje, że opłata ta miała się należeć, jeśli nastąpiła spóźniona spłata – określonej zapewne bliżej we wzorcu umowy – „minimalnej kwoty”. A więc opłata ta odnosiła się w gruncie rzeczy do operacji związanych z samą spłatą, które bank pobierający tę opłatę zapewne uznawał za niestandardowe i przez to generujące dodatkowe koszty.

Tymczasem omawiane postanowienie Tabeli Opłat stosowane przez Bank w odniesieniu do umów o kartę kredytową z portfela GEANT Kredyt (Real Finanse) odnosi się do opłaty „za obsługę opóźnienia w spłacie”. Tabela ta wskazuje, iż opłata ta należy się w wymiarze miesięcznym, czego nie można powiedzieć o opłacie, której dotyczyła klauzula będąca

przedmiotem wymienionego wyroku. Brzmienie przedmiotowego postanowienia Tabeli Oplat jasno wskazuje na fakt, iż opłata ta należy się za podjęcie przez Bank całego szeregu czynności związanych z trwaniem opóźnienia w spłacie.

Tak więc literalne brzmienie obydwu klauzul jest odmienne, gdyż „Opłata za spóźnioną spłatę minimalnej kwoty” nie oznacza tego samego co „Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie”. Także znaczenie obydwu tych klauzul jest odmienne, skoro pierwsza dotyczy czynności związanych z dokonaniem spłaty, zaś druga dotyczy czynności związanych z trwaniem opóźnienia w spłacie. Stąd nie można uznać obydwu omawianych klauzul za równoznaczne, a nawet za zbliżone w swym celu albo przedmiocie.

6.B.2. Brak bezprawności

Ponoszone przez Bank koszty związane z obsługą opóźnienia w spłacie nie znajdują pokrycia w należnych mu odsetkach za opóźnienie, które, o ile zostaną ściągnięte, wystarczą ledwie na pokrycie ogólnych kosztów funkcjonowania Banku i kosztów finansowania udzielanych przez Bank kredytów. Należy też podnieść, że koszty związane z obsługą opóźnienia w spłacie są w istocie podobne w odniesieniu do poszczególnych przypadków, gdyż Bank stosuje standardowe procedury, co wykazuje choćby polityka załączona do niniejszego pisma.

Bank przedstawi szczegółowe wyliczenia wskazujące, iż pobieranie przez niego kwoty opłat związanych z opóźnieniem w spłacie są uzasadnione kosztami ponoszonymi przez Bank.

Omawiana opłata nie stanowi kary umownej, lecz swoiste świadczenie pieniężne nie będące ani karą umowną za niewykonanie świadczenia niepieniężnego ani odsetkami. Na dopuszczalność takiego zastrzeżenia wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 28 stycznia 1994 r., I CO 39/93, opierając swój pogląd na zasadzie swobody umów wywodzonej z art. 353¹ k.c. należy podkreślić, że, odmiennie niż w wypadku kary umownej (por. uchwała Sądu Najwyższego z 6 listopada 2003 r., III CZP 61/03), przedmiotowa opłata należy się nie z tytułu samego opóźnienia, lecz z tytułu czynności związanych z obsługą opóźnienia. Dlatego w razie sporu co do zasadności żądania Banku zapłaty takiej opłaty kredytobiorca może zaprzeczyć, iż takie czynności zostały podjęte, przez co na Banku, zgodnie z art. 6 k.c., będzie spoczywał ciężar wykazania, że czynności te zostały wykonane. Jeżeli Bank nie sprostą temu ciężarowi, opłata okaże się nienależna, skoro należy się za obsługę opóźnienia w spłacie, a takiej obsługi nie prowadzono.

Postanowienia Tabeli Oplat stosowanej przez Bank dla umów o kartę kredytową z portfela GEANT Kredyt mają zatem korzystny dla obydwu stron walor sprecyzowania roszczeń Banku związanych z czynnościami podejmowanymi w razie opóźnienia ze spłatą długów kredytobiorcy. Wszelkiego rodzaju czynności pozasądowe podejmowane przez Bank w związku z opóźnieniem w spłacie długów kredytobiorcy są bowiem wycenione, zaś Bank może, o ile faktycznie dokonał takich czynności, żądać jedynie ich kosztu sprecyzowanego w umowie.

Należy też podkreślić, że art. 4 ust. 2 pkt 13 Ustawy o Kredycie konsumenckim przewiduje, że umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać „informację o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunki jej zmiany, a także informację o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty”. Podkreślona w zadaniu poprzedzającym część tego przepisu, w szczególności odnosząca się do upomnień lub wezwań do zapłaty, byłaby zbędna, gdyby w umowie o kredyt konsumencki nie można było z góry określić kosztów ponoszonych przez konsumenta w związku z pewnymi czynnościami, których potrzeba została wywołana przez opóźnienie ze spłatą długów pieniężnych.

Z tych przyczyn przedmiotowe postanowienia Tabeli Opłat, które przewidują opłatę za obsługę opóźnienia w spłacie, nie naruszają rażąco interesów konsumentów ani nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami. Wręcz przeciwnie, stanowią one wykonanie obowiązku regulacji umownej, który wynika z art. 4 ust. 2 pkt 13 Ustawy o Kredycie Konsumenckim.”.

W załączeniu do cytowanego powyżej pisma, Bank przedstawił wzorce następujących dokumentów:

- wniosek o kartę kredytową stosowany przez Bank dla portfela GEANT Kredyt od 6 czerwca 2005 r.,
- umowę o kartę kredytową, Regulamin Korzystania z Karty Kredytowej, Tabelę Opłat (2 wersje), Załącznik Nr 1 do umowy, informację o prawie do odstąpienia od umowy wraz ze wzorem oświadczenia o odstąpieniu od umowy, warunki ubezpieczenia i Tabelę Odsetek i Prowizji stosowane przez Bank dla portfela GEANT Kredyt od 20 lutego 2006 r. (3 wersje),
- wniosek o kartę kredytową stosowany przez Bank dla portfela Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt, od 23 stycznia 2007 r.,
- umowę o kartę kredytową, Regulamin Korzystania z Karty Kredytowej, Tabelę Opłat, załącznik Nr 1 do umowy, informację o prawie do odstąpienia od umowy wraz ze wzorem oświadczenia o odstąpieniu od umowy, warunki ubezpieczenia i Tabelę Odsetek i Prowizji stosowaną przez Bank dla portfela Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt) od 23 stycznia 2007 r.,
- 29 przykładowych pism dotyczących produktu „Gotówka Premium” oznaczonych datą 11 lipca 2006 r.,
- 16 przykładowych pism dotyczących produktu „Gotówka Premium” oznaczonych datą 20 września 2006 r.,
- dokumenty reklamowe i marketingowe dotyczące umowy o kartę kredytową dla portfela GEANT Kredyt (Real Finanse) stosowane w okresie od 1 marca 2006 r. do 1 marca 2007 r.

W toku prowadzonego postępowania Prezes Urzędu otrzymał od Powiatowego Rzecznika Konsumentów, działającego na podstawie art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (pismo Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Kozienicach z dnia 10 maja 2007 r., znak: L.dz. PRK 6460/1/2007/39), zawiadomienie o naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów przez Sygma Bank w związku z niepodawaniem na stronie internetowej, na której znajduje się oferta kredytu gotówkowego przez telefon, informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, co mogło stanowić naruszenie art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 ze zm.).

W związku z powyższym, postanowieniem z dnia 4 lipca 2007 r. (znak: DDK-61-9/07/JO) Prezes Urzędu rozszerzył zakres przedmiotowy postępowania prowadzonego przeciwko Bankowi, stwierdzając, że dotychczasowe postępowanie, wszczęte z urzędu w dniu 16 kwietnia 2007 r. (znak: DDK-61-9/07/JO), będzie się również toczyć w sprawie naruszenia przez Sygma Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez niepodawanie na swojej stronie internetowej, na której znajduje się oferta kredytu gotówkowego przez telefon, informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, co stanowi naruszenie art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, a także co może stanowić praktykę

naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu przepisu art. 23a ust. 2 w zw. z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowienie o rozszerzeniu zakresu przedmiotowego toczącego się postępowania wraz z zawiadomieniem doręczono Bankowi w dniu 10 lipca 2007 r.

Odpowiadając na zawiadomienie o rozszerzeniu zakresu przedmiotowego postępowania, pismem z dnia 30 lipca 2007 r., Bank przedstawił swoje stanowisko w odniesieniu do postawionych zarzutów, stwierdzając m.in.:

„[...]

Bank planuje zmienić sposób informowania o kredycie „Halogotówka” osób zapoznających się z treścią strony internetowej Banku, zawierającej informacje o kredycie „Halogotówka”, w sposób uwzględniający stanowisko [Prezesa Urzędu]. Bank zamierza umieścić informacje o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania kredytu „Halogotówka” obok innych informacji o kredycie. Niezbędne prace powinny zakończyć się do dnia 15 sierpnia 2007 r. Bank niezwłocznie zawiadomi tutejszy Urząd o zakończeniu tych prac.

Należy jednak zwrócić uwagę, iż już w chwili obecnej osoby zapoznające się z treścią strony internetowej dotyczącej kredytu „Halogotówka” (<http://halogotowka.pl>) otrzymują informacje o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania kredytu. Na wskazanej stronie internetowej znajduje się kalkulator kredytowy pozwalający potencjalnemu klientowi na ustalenie, jak będzie kształtował się obowiązek spłaty kredytu w zależności od jego wysokości. Po wyborze kwoty kredytu i wysokości raty zostaje obliczona rzeczywista roczna stopa oprocentowania dla wybranej kwoty kredytu i sposobu spłaty.

Informując o kredycie „Halogotówka”, Bank wskazuje wysokość minimalnej raty, jednakże taka informacja nie zawiera wyraźnych, kwotowo ani procentowo oznaczonych, danych o koszcie kredytu. Wskazanie wysokości minimalnej raty kredytu nie zawiera w sobie informacji, ile „kosztuje” kredyt, a więc o ile więcej pieniędzy niż pożyczył kredytobiorca zobowiązany jest oddać Bankowi. Wysokość raty pośrednio mogłaby wskazywać na koszt kredytu jedynie w sytuacji, w której podawana byłaby także kwota kredytu i okres kredytowania. Dopiero wskazanie takich informacji pozwala konsumentowi porównać kwotę udzielonego kredytu kwotą, która powinien zwrócić Bankowi, i ustalenie, o ile więcej powinien zwrócić.

[...]

Należy także zauważyć, iż udzielana przez Bank konsumentom informacja jest prawdziwa i rzetelna. Bank nie wprowadza konsumentów w błąd co do warunków, na jakich oferuje kredyt „Halogotówka”.

Pismem z dnia 2 lipca 2007 r. Bank uzupełnił informacje i wyjaśnienia, udzielone Prezesowi Urzędu w piśmie Banku z 27 kwietnia 2007 r., stwierdzając m.in.:

„[...].

Bank ma zamiar niebawem wdrożyć dla portfela Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt) nowy wzorzec wniosku o kartę kredytową obejmujący nowy tekst oświadczenia o zgodzie kredytobiorcy na przetwarzanie danych osobowych, jednocześnie zaprzestając stosowania wzorca takiego wniosku, który został załączony do wymienionego pisma z 27 kwietnia 2007 r. jako załącznik Nr 3. Bank powiadomi tutejszy Urząd o dokładnej dacie wdrożenia tego nowego wzorca.”

W cytowanym powyżej piśmie, Bank zamieścił również treść projektowanego oświadczenia o zgodzie kredytobiorcy na przetwarzanie danych osobowych, które, zgodnie z deklaracją Banku, miało zastąpić dotychczas stosowane we wniosku o kartę kredytową postanowienia. W załączeniu do ww. pisma, Bank przedstawił również wyliczenie opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie, które, zdaniem Banku, obrazuje koszty ponoszone przez Bank w odniesieniu do obsługi opóźnienia w spłacie.

Pismem z dnia 20 września 2007 r. Bank poinformował Prezesa Urzędu o zmianach jakie wprowadził na stronach internetowych, na których przedstawiana jest oferta kredytu gotówkowego przez telefon, w zakresie informowania konsumentów o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytu. Bank poinformował m.in., iż:

„[...]

W chwili obecnej na wszystkich podstronach strony internetowej Banku www.halogotowka.pl poświęconej „kredytowi gotówkowemu przez telefon” określanemu jako „Halogotówka”, na których znajduje się informacja o najniższej możliwej wysokości rat, w których jest spłacany ten kredyt, zawarta jest informacja o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania. Wysokość tej stopy została obliczona przy założeniu, że kwota kredytu wynosi 8.000 złotych i jest spłacana w 12 miesięcznych ratach.[...]”

Następnie, w toku postępowania, pismem z dnia 7 grudnia 2007 r. (znak: DDK-61-9/07/JO) Prezes Urzędu zwrócił się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z prośbą o przedstawienie opinii prawnej dotyczącej postanowień wzorców umowy o kartę kredytową oraz wniosku o kartę kredytową, które miały zostać wprowadzone do obrotu z konsumentami przez Bank (przedstawionych w piśmie Banku z dnia 2 lipca 2007 r.) – w zakresie ich zgodności z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926 ze zm.), ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1151 ze zm.), ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. 2002 r., Nr 72, poz. 665 ze zm.).

W odpowiedzi Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, pismem z dnia 19 marca 2008 r. (znak: GI-DP-024/1035/06/7249/08/DOLIS), zaznaczył, że ze względu na wycinkowy zakres oraz formę przedstawienia postanowień umownych projektowanych przez Bank, nie jest możliwe wydanie pełnej i kompleksowej opinii co do ich zgodności z obowiązującym ustawodawstwem. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, w siedmiu punktach, przedstawił zastrzeżenia wskazujące na niezgodność proponowanych przez Bank postanowień z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. z 2003 r., Nr 50, poz. 424 ze zm.) oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Z uwagi na dalsze czynności podejmowane przez Prezesa Urzędu w toku postępowania, na szczególną uwagę zasługuje pkt 2 ww. opinii prawnej, w brzmieniu:

„[...]

2. W odniesieniu do akapitu drugiego proponowanych przez Sygma Bank Polska S.A. postanowień wskazuję, że w klauzuli tej – dotyczącej, jak należy wnioskować – wyrażenia zgody na przekazywanie przez Bank informacji o kredytobiorcy do Biura Informacji Kredytowej S.A., nie określono celu tego przekazywania, którym stosownie do treści art. 105a ust. 1 ustawy Prawo bankowe powinna być ocena zdolności kredytowej i analiza ryzyka kredytowego. Cele, w jakich dane będą przekazywane, doprecyzowane zostały w zapisie zawartym w przedostatnim akapicie pisma pełnomocnika Banku, zaczynającym się od słów: „Bank informuje...”. Przy czym, jak już Generalny Inspektor wskazywał w piśmie z dnia 31 maja 2006 r., cel przekazywania danych przez Bank do Biura Informacji Kredytowej S.A.

określany jest przez Bank bardzo szeroko i w oderwaniu od wskazanego przez ustawodawcę celu jako „podjęcie niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonaniem umowy oraz wypełnienie usprawiedliwionych potrzeb Banku [...]”

Jednakże Bank opracował projekt zmian kwestionowanego postanowienia. Zaproponowano następujące brzmienie klauzuli informacyjnej:

„Bank (nazwa Banku) informuje, że w celu podjęcia niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonaniem umowy oraz w celu wypełnienia usprawiedliwionych potrzeb Banku (nazwa) i realizacji ustawowo określonych uprawnień i obowiązków Banku związanych z wykonywaniem czynności bankowych, podane przez Panią/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez Bank oraz przekazywane na podstawie art. 105 ust. 1 pkt c oraz art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665 ze zm.) – do Biura Informacji Kredytowej S.A.. Dane te będą przetwarzane przez w celu i w zakresie określonym w art. 105 i 105a ustawy Prawo bankowe i w zakresie tam określonym, w tym m.in. w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego oraz w celu stosowania przez banki metod statystycznych służących zarządzaniu ryzykiem. Przysługuje Panu/Pani prawo dostępu do przetwarzanych danych i ich poprawienia, a także prawo żądania zaprzestania przetwarzania danych i wniesienia sprzeciwu w przypadkach określonych w art. 32 ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926 ze zm.).”

W dniu 16 lipca 2008 r. Bank ustosunkował się do stanowiska Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, wyrażonego w piśmie z dnia 19 marca 2008 r. Bank wyraził gotowość uzupełnienia lub zmiany projektowanego oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, przedstawionego w piśmie Banku z dnia 2 lipca 2007 r., tak aby omawiana klauzula uwzględniała uwagi i zastrzeżenia zgłoszone przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Bank przedstawił propozycję nowego brzmienia oświadczenia, które, zdaniem Banku, spełnia wymogi ustawowe oraz uwzględnia uwagi Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Tym samym pismem, Bank poinformował, iż w dniu 17 kwietnia 2008 r. zaprzestał stosowania dla portfela Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt) wzorca umowy o kartę kredytową stosowanego od 20 lutego 2006 r. oraz wzorca wniosku o kartę kredytową stosowanego od 23 stycznia 2007 r. W załączeniu do pisma, Bank przesłał stosowane od dnia 17 kwietnia 2008 r.:

- wzorzec umowy o kartę kredytową dla portfela Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt),
- wzorzec wniosku o kartę kredytową dla portfela Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt).

Pismem z dnia 13 sierpnia 2008 r. Bank przedstawił dalsze uwagi odnośnie do stawianego w toku postępowania zarzutu naruszenia art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim poprzez pobieranie od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji w wysokości przekraczającej 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego. W treści przywołanego pisma Bank stwierdził m.in., że:

„[...]”

Dokonanie transakcji wypłaty gotówki jest, w chwili zawarcia omawianej umowy, zdarzeniem przyszłym i niepewnym, którego zajście zależy od dokonania pewnej czynności przez kredytobiorcę. Prowizja, której dotyczy niniejsze pismo, należy się zaś wyłącznie w razie dokonania takiej transakcji. Stąd, zgodnie z uwagami zwartymi w punkcie 3.A.3. powyżej, prowizja ta nie jest związana z zawarciem umowy o kredyt konsumencki w rozumieniu art. 7a

Ustawy o Kredycie Konsumenckim, przez co jej wysokość nie jest ograniczona przez ten przepis.”

W cytowanym powyżej piśmie zawarto wyliczenia kosztów ponoszonych przez Bank w związku z dokonaniem transakcji wypłaty gotówki, w ramach przyznanych klientowi limitów kredytowych, które to koszty, zdaniem Banku, uzasadniają pobieranie prowizji od transakcji na poziomie 9,9% kwoty transakcji.

Do omawianego pisma z dnia 13 sierpnia 2008 r. załączone zostały następujące dokumenty:

- zestawienie zatytułowane „raporty karty Real 2007”,
- zestawienie zatytułowane „raporty karty Real 2008”,
- zestawienie zatytułowane „Koszty ponoszone przez Sygma Bank w związku z transakcją wypłaty gotówki z tytułu umowy o kartę kredytową Real za lata 2007 i 2008”.

Pismem z dnia 14 sierpnia 2008 r., powołując się na art. 23f ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, Bank zaproponował zobowiązanie o następującej treści:

„Zgodnie z art. 23f ustawy z 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, Bank oświadcza, że zobowiązuje się, że do 31 lipca 2009 r. zaprzestanie:

a) zastrzegania opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie we wszelkich nowozawieranych umowach między Bankiem a konsumentami, niezależnie od typu tych umów i portfela, do którego one należą, oraz

b) pobierania takich opłat na podstawie wszelkich dotąd zawartych umów łączących Bank z konsumentami, niezależnie od typu tych umów i portfela, do którego one należą.

W załączeniu do pisma z dnia 14 sierpnia 2008 r. Bank przesłał dokumenty opisujące czynności, jakie Bank zamierza podjąć, w celu wywiązania się z zobowiązania przedstawionego powyżej.

Pismem z dnia 22 sierpnia 2008 r. Bank wyraził gotowość zastąpienia klauzuli o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, stosowanej od 17 kwietnia 2008 r. we wzorcach wniosków o kartę kredytową, nowym postanowieniem o treści cytowanej w przedmiotowym piśmie.

Kolejno pismem z dnia 11 września 2009 r. Bank poinformował Prezesa Urzędu, że z dniem 9 września 2009 r. rozpoczął on stosowanie dla celów portfela Real Finanse nowego wzorca umowy o kartę kredytową i wniosku o kartę kredytową. W załączeniu przedłożono umowę o kartę kredytową oraz wniosek o kartę kredytową.

Pismem z dnia Prezes Urzędu zawiadomił Bank o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie został wyznaczony 7-dniowy termin na zapoznanie się stron z aktami niniejszej sprawy. Zgodnie z zasadą, wyrażoną w art. 10 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) strona postępowania została poinformowana o możliwości wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Sygma Banque Societe Anonyme, działa w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie i została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 15 października 2004 r. pod numerem 0000219686.

Bank, w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, udziela konsumentom kredytów i pożyczek, zarówno bezpośrednio jak i za pośrednictwem współpracujących z Bankiem sieci sprzedaży detalicznej oferujących konsumentom karty kredytowe, kredyty ratalne oraz pożyczki gotówkowe. Jednym z podmiotów współpracujących z Bankiem, w zakresie udzielania konsumentom kredytów, był GEANT Kredyt S.A. z siedzibą w Warszawie, przejęty następnie przez Real,- Sp. z o.o. W 2006 r. operator sieci hipermarketów Real (należący do grupy Metro AG) przejął sieć polskich hipermarketów Geant, w związku z czym, w toku toczącego się postępowania, wzorce umowne stosowane przez Bank w obrocie z konsumentami dla portfela Geant Kredyt, zostały zastąpione analogicznymi wzorcami umownymi, stosowanymi przez Bank dla portfela Real Finanse.

I. Bank oferuje konsumentom pożyczkę gotówkową oraz karty kredytowe Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt), które są kredytem konsumenckim w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 ze zm.), zwanej dalej „ukk”.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania wynika, że Bank, we współpracy z GEANT Kredyt S.A., oferował kredyt konsumencki o nazwie „POŻYCZKA gotówkowa”, dla której stosowana była Tabela Odsetek i Prowizji Kredytu Odnawialnego, przewidująca prowizje od transakcji kwoty wypłacanej gotówki w wysokości przekraczającej poziom 5% określony w art. 7a ukk. Prowizja od transakcji kształtowała się, w zależności od kwoty transakcji, na poziomie:

TABELA ODSETEK I PROWIZJI KREDYTU ODNAWIALNEGO

Odsetki umowne, prowizje i odsetki za opóźnienie		
Tytuł/Opcje spłaty		Odsetki umowne (w stosunku rocznym)
Spłata w równych ratach kwotowych		17,9%
Odsetki za opóźnienie (w stosunku rocznym)		22%
Kwota wypłaconej gotówki (Opcja spłaty w równych ratach kwotowych)	Prowizja od Transakcji	Powstanie obowiązku zapłaty prowizji
500 zł. – 2500zł.	11,9%	Chwila autoryzacji Transakcji
2501 zł. – 5000 zł.	10,9%	
5001 zł. – 10 000 zł.	9,9%	
10 001 zł. – 15 000 zł.	8,9%	
15 001 zł. – 20 000 zł.	7,9%	
ponad 20 000 zł.	6,9%	

Analiza stosowanej przez Bank od 20 lutego 2006 r. Tabeli Odsetek i Prowizji Karty Kredytowej dla portfela Real Finance (dawniej GEANT Kredyt) wskazuje, że Bank pobierał następującą prowizję od transakcji:

TABELA ODSETEK I PROWIZJI			
Tytuł/Opcje spłaty dostępne dla danej transakcji	Odsetki umowne (w stosunku rocznym)	Prowizja od Transakcji (obliczana od kwoty Transakcji)	Powstanie obowiązku zapłaty prowizji
WYPŁATA GOTÓWKI			
Wypłata gotówki na dyspozycję Kredytobiorcy złożoną do Banku (kwota transakcji minimum 100 zł.). Spłata w:			
6 ratach	22%	9,9%	Chwila dokonania transakcji
12 ratach	22%	9,9%	
Minimalnych ratach	22%	9,9%	
Wypłata gotówki przy użyciu Karty w punkcie sprzedaży Partnera (kwota transakcji minimum 50 zł.). Spłata w:			
6 ratach	22%	9,9%	Chwila dokonania Transakcji
12 ratach	22%	9,9%	
Minimalnych ratach	22%	9,9%	
Wypłata gotówki z bankomatu przy użyciu Karty (kwota transakcji minimum 50 zł.). Spłata w:			
Minimalnych ratach	22%	9,9%	Chwila dokonania Transakcji

Jak wynika z analizy Tabeli Odsetek i Prowizji Karty Kredytowej stosowanej przez Bank od 23 stycznia 2007 r. dla portfela Real Finance (dawniej GEANT Kredyt), Bank pobiera następującą prowizję od transakcji:

TABELA ODSETEK I PROWIZJI			
Tytuł/Opcje spłaty dostępne dla danej transakcji	Odsetki umowne (w stosunku rocznym)	Prowizja od Transakcji (obliczana od kwoty Transakcji)	Powstanie obowiązku zapłaty prowizji

WYPŁATA GOTÓWKI			
Wypłata gotówki na dyspozycję Kredytobiorcy złożoną do Banku – spłata w 6, 12, 18 oraz minimalnych ratach (kwota Transakcji minimum 100 zł.)	22%	9,9%	Chwila dokonania transakcji
Wypłata gotówki przy użyciu Karty w punkcie sprzedaży Partnera – spłata w 6, 12, 18 oraz minimalnych ratach (kwota Transakcji minimum 50 zł.)	22%	9,9%	Chwila dokonania transakcji
Wypłata gotówki z bankomatu przy użyciu Karty – spłata w minimalnych ratach (kwota Transakcji minimum 50 zł.)	22%	9,9%	Chwila dokonania transakcji

Prezes Urzędu ustalił, iż konsument, korzystający z karty kredytowej Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt) lub będący stroną umowy o kredyt odnawialny o nazwie „POŻYCZKA gotówkowa”, jest zobowiązany do zapłaty prowizji, w zależności od rodzaju kredytu i kwoty transakcji, w wysokości od 6,9% do 11,9% wartości transakcji wypłaty gotówki, a więc od kwoty zaciągniętego kredytu, w ramach dostępnego Limitu kredytowego. W toku postępowania ustalono, że konsument korzystający z karty kredytowej, nie poniesie żadnych opłat ani prowizji określonych w Tabeli Odsetek i Prowizji Karty Kredytowej, jeśli będzie dokonywał transakcji bezgotówkowych i wybierał opcję spłaty w całości, od której nie są pobierane odsetki ani prowizja.

Przepis art. 7a ukk stanowi, że łączna kwota wszystkich opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekraczać 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.

II. Bank kierował do konsumentów ofertę pożyczki „GOTÓWKA Premium”, w której podawano rzeczywiste roczne stopy oprocentowania dla kredytu w kwocie 1000 zł, odpowiednio do wybranej przez pożyczkobiorcę liczby rat, w jakich pożyczka miała być spłacana, wynoszące:

- 43,77% - spłata w 6 ratach
- 42,13% - spłata w 12 ratach
- 41,50% - spłata w 18 ratach
- 41,12% - spłata w ratach minimalnych

Pożyczka „GOTÓWKA Premium” oferowana była konsumentom po dacie 21 marca 2006 r., a więc po dacie wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2005 r., Nr 157, poz. 1316), która wprowadziła do ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 ze zm.), dalej „k.c”, art. 359 § 2¹, zgodnie z którym maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polski.

Ustawodawca przewiduje, że umowa o kredyt konsumencki (art. 4 ust. 2 pkt 6 ukk), jak również wszelkie oferty i reklamy dotyczące kredytu konsumenckiego, zawierające jakiegokolwiek dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego, muszą zawierać informację o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania (art. 16 ukk). Jak wynika z analizy art. 7 ust. 1 ukk, całkowity koszt kredytu, będący podstawą obliczenia RRSO, obejmuje w szczególności odsetki za korzystanie z cudzego kapitału, a także wszelkie opłaty i prowizje ponoszone przez konsumenta w związku z udzieleniem kredytu. Tak obliczony całkowity koszt kredytu jest następnie odnoszony do kwoty udzielonego kredytu w ujęciu rocznym, zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do ukk. Wynik takiego działania matematycznego daje RRSO. Innymi słowy, należne kredytodawcy odsetki od kwoty udzielonego kredytu, mają wpływ na wysokość całkowitych kosztów kredytu, a zatem również na RRSO, jednak stanowią niejako, tylko część składową tych wielkości.

III. W stosowanym przez Bank, od 20 lutego 2006 r., wzorcu umowy o kartę kredytową dla portfela GEANT Kredyt, jak również w stosowanym od 23 stycznia 2007 r. wzorcu umowy o kartę kredytową dla portfela Real Finanse (dawniej GEANT Kredyt), zawarte jest postanowienie § IV pkt 5 o następującej treści:

„Kredytobiorca, w razie wyboru ubezpieczenia, którym mowa w § 1 ust. 2 lit. a lub b powyżej:

a. upoważnia każdego lekarza, szpital, zakład opieki zdrowotnej, towarzystwo ubezpieczeniowe lub osobę, która posiada dane o jego zdrowiu, do udzielenia Amplico Life S.A., z siedzibą w Warszawie oraz Bankowi informacji związanej z przebytymi przez niego chorobami, pobytami w szpitalu, poradami lub diagnozą medyczną oraz leczeniem,

b. wyznacza Bank jako uposażonego.”

W dniu 17 kwietnia 2008 r. Bank zaprzestał stosowania dla portfela Real Finanse wzorca umowy o kartę kredytową (stosowanego od 20 lutego 2006 r.) oraz wzorca wniosku o kartę kredytową (stosowanego od 23 stycznia 2007 r.). W tym samym dniu dotychczasowe wzorce zostały zastąpione nowymi wzorcami: umowy o kartę kredytową dla portfela Real Finanse oraz wniosku o kartę kredytową dla portfela Real Finanse. Wzorzec umowy o kartę kredytową zawiera w § IV ust. 7 postanowienie o następującym brzmieniu:

„Kredytobiorca, w zrazie wyboru ubezpieczenia, o którym mowa w § 1 ust. 2 lit. a powyżej:

a. w przypadku rozszczenia upoważnia każdego lekarza, szpital, zakład opieki zdrowotnej, towarzystwo ubezpieczeniowe lub osobę, która posiada dane o jego zdrowiu, do udzielenia Amplico Life S.A., z siedzibą przy ul. Przemysłowej 26, 00-450 Warszawa, oraz Bankowi informacji związanej z przebytymi przez niego chorobami, pobytami w szpitalu, poradami lub diagnozą medyczną oraz leczeniem,

b. wyznacza Bank jako uposażonego”

W toku postępowania, Bank pismem z dnia 4 czerwca 2009 r. zobowiązał się do zmiany wzorców umów poprzez zaprzestanie stosowania postanowienia obejmującego

upoważnienie dla Banku do uzyskiwania informacji związanej z chorobami, pobytami w szpitalu, poradami lub diagnozą medyczną oraz leczeniem konsumenta.

Następnie Prezes Urzędu ustalił, że Bank zaniechał stosowania upoważnienia dla Banku do uzyskiwania informacji dotyczących zdrowia Kredytobiorcy z dniem 9 września 2009 r. W obecnie posiadanych wzorcach umowy o kartę kredytową Bank stosuje postanowienie § XIV ust 10 lit. a) o treści:

„Kredytobiorca, w razie wyboru ubezpieczenia, o którym mowa w § 1 ust. 2 lit. a powyżej:

a. w przypadku roszczenia upoważnia każdego lekarza, szpital, zakład opieki zdrowotnej, towarzystwo ubezpieczeniowe lub osobę, która posiada dane o jego zdrowiu, do udzielenia Amplico Life S.A., z siedzibą przy ul. Przemysłowej 26, 00-450 Warszawa, informacji związanej z przebytymi przez niego chorobami, pobytami w szpitalu, poradami lub diagnozą medyczną oraz leczeniem,

b. wyznacza Bank jako uposażonego”.

Zgodnie z dyspozycją art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1151 ze zm.) zakład ubezpieczeń jest uprawniony do uzyskiwania od podmiotów, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 1991 r., Nr 91, poz. 408 ze zm.), tj. zakładów opieki zdrowotnej, osób fizycznych wykonujących zawód medyczny, grupową praktykę lekarską, grupową praktykę pielęgniarek, położnych, które udzielały świadczeń zdrowotnych ubezpieczonemu, informacji o okolicznościach związanych z oceną ryzyka ubezpieczeniowego i weryfikacją podanych przez tę osobę danych o jej stanie zdrowia, ustaleniem prawa tej osoby do świadczenia z zawartej umowy ubezpieczenia i wysokością tego świadczenia, a także informacji o przyczynie śmierci ubezpieczonego, z wyłączeniem badań genetycznych. Wystąpienie zakładu ubezpieczeń o powyższe informacje wymaga pisemnej zgody ubezpieczonego.

IV. Na podstawie zebranych w toku postępowania materiałów, ustalono, że Bank, w § VI pkt 8 stosowanego od 20 lutego 2006 r., wzorca umowy o kartę kredytową dla portfela GEANT Kredyt, jak również w § VI pkt 8 stosowanego od 23 stycznia 2007 r. wzorca umowy o kartę kredytową dla portfela Real Finance, zawiera postanowienie o następującej treści:

„Kredytobiorca upoważnia Bank do przekazywania osobom, które łączy z Bankiem umowa związana z przedmiotem Umowy, oraz osobom mogącym dochodzić roszczeń Banku z tytułu Umowy wszelkich informacji, w tym informacji stanowiących tajemnicę bankową, dotyczących zawarcia, wykonania i rozwiązania Umowy.”

Zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych administrator danych, zbierający dane osobowe od osoby, której one dotyczą, jest zobowiązany poinformować tą osobę m.in. o celu zbierania danych, a w szczególności o znanych mu w czasie udzielania informacji lub przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych. Jednocześnie art. 104 ust. 3 ustawy Prawo bankowe dopuszcza ujawnienie informacji objętych tajemnicą bankową, poza osobą, której informacje dotyczą, podmiotom wymienionym w ust. 2 tego przepisu oraz art. 105, 106a i 106b, a także innym osobom lub jednostkom organizacyjnym, z zastrzeżeniem jednak, że mają to być osoby i jednostki wskazane przez osobę, której informacje dotyczą, w pisemnym upoważnieniu wystawionym bankowi.

Analiza wzorca umowy o kartę kredytową Real Finance, stosowanego przez Bank od 17 kwietnia 2008 r. (zastępującego wzorzec umowy o kartę kredytową Real Finance

stosowanego od 20 lutego 2006 r.), wykazała, że kwestionowane postanowienie zostało wykreślone z wzorca umowy.

Ponadto, na podstawie zebranych w toku postępowania materiałów, ustalono, że Bank, we wzorcu wniosku o kartę kredytową dla portfela GEANT Kredyt (stosowanym od 6 czerwca 2005 r.) oraz we wniosku o kartę kredytową Real Finanse (stosowanym od 23 stycznia 2007 r.), stosował następujące postanowienie:

„Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych stosownych zawartych we wniosku kredytowym oraz innych dokumentach przedłożonych przy zawarciu i w trakcie wykonywania Umowy przez Sygma Banque S.A. Oddział w Polsce (Bank), z siedzibą Al. Jerozolimskie 92, Warszawa 00-807, jako administratora zbioru danych osobowych. Zgoda obejmuje przetwarzanie danych osobowych w przyszłości, jeśli nie ulegnie zmianie opisywany poniżej cel ich przetwarzania.

Dane osobowe Kredytobiorcy SA przetwarzane w celu wykonania Umowy oraz w celach związanych z marketingiem usług oferowanych przez Bank oraz podmioty współpracujące z Bankiem. Dane osobowe mogą być przekazywane podmiotom akceptującym zapłatę kartami wydanymi przez Bank, jak również współpracującym z Bankiem w zakresie marketingu, windykacji, oceny ryzyka i innych czynności związanych z wykonywanymi czynnościami bankowymi. W szczególności dane osobowe i informacje zawarte we wniosku mogą zostać udostępnione Geant Polska Sp. z o.o. z siedzibą pod adresem, 02-801 Warszawa, ul. Puławska 427 w celu umożliwienia uzyskania informacji na temat stanu rachunku Kredytobiorcy w sklepach Geant Polska na żądanie Kredytobiorcy.

Kredytobiorca jest uprawniony do uzyskania informacji o tym, jakie dane osobowe Kredytobiorcy S.A. przetwarzane oraz żądanie ich poprawienia.”

Zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, w przypadku zbierania danych osobowych od osoby, której one dotyczą, administrator danych jest obowiązany poinformować tę osobę m.in. o celu zbierania danych, a w szczególności o znanych mu w czasie udzielania informacji lub przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych.

W toku postępowania Bank wyraził gotowość zmiany postanowień wzorca wniosku o kartę kredytową dla portfela Real Finanse oraz przedstawił projekt nowej klauzuli o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych (pismo Banku z dnia 2 lipca 2007 r.),

Analiza nowego wzorca wniosku o kartę kredytową wykazała, że dotychczas kwestionowane postanowienie zostało zastąpione, z dniem 9 września 2009 r., nową klauzulą o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, w brzmieniu:

„[...]

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych – wyłącznie w postaci imienia, nazwiska, numeru PESEL, płci, adresu, numeru telefonu, numeru telefax i adresu poczty elektronicznej - zawartych w niniejszym wniosku kredytowym lub innych dokumentach lub informacjach przedłożonych lub podanych przy zawarciu albo w trakcie wykonywania umowy o kartę kredytową, której ten wniosek dotyczy, zwanej dalej „Umową”, przez Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, z siedzibą ul. Suwak 3, Warszawa 02-676, (Bank) w celach związanych z marketingiem (1) usług oferowanych przez Bank lub (2) towarów albo usług oferowanych przez podmioty współpracujące, przy czym za podmiot współpracujący uważa się przedsiębiorcę, który na podstawie umowy łączącej go z Bankiem (a) przyjmuje zapłatę przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych, w szczególności

kart płatniczych, wydawanych przez Bank (b) współpracuje z Bankiem przy udzielaniu kredytów na sfinansowanie nabycia towarów lub usług oferowanych przez tego przedsiębiorcę (c) jako ubezpieczyciel udziela klientom Banku ochrony ubezpieczeniowej (d) jako ubezpieczyciel współpracuje z Bankiem lub pośrednikiem przy oferowaniu ubezpieczeń. Wyrażam także zgodę na to, aby wymienione dane osobowe były przekazywane przez Bank podmiotom współpracującym, jako odbiorcom dla przetwarzania tych danych w celach związanych z marketingiem towarów albo usług oferowanych przez te podmioty. Zgoda wyrażona w dwóch zdaniach poprzedzających (1) dotyczy w szczególności „Real – Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i Spółka” spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie (02-183), Al. Krakowska 61, jako podmiotu współpracującego i (2) obejmuje przetwarzanie objętych nią danych osobowych w przyszłości, jeżeli nie ulegnie zmianie opisywany powyżej cel ich przetwarzania.

Bank informuje, że (1) celem przetwarzania przez Bank danych osobowych Kredytobiorcy jest wykonanie Umowy i obowiązków prawnych Banku związanych z jej zawarciem, wykonywaniem lub rozwiązaniem, marketing usług oferowanych przez Bank, ocena zdolności kredytowej, analiza ryzyka kredytowego, spełnienie celów archiwalnych oraz w razie wyrażenia zgody opisanej w trzech zdaniach poprzedzających, pozostałe cele opisane w tych zdaniach., (2) w zakresie dopuszczalnym przez prawo, Bank może przekazywać osobom, które łączy z Bankiem umowa, w szczególności umowa ubezpieczenia, polecenia albo dotycząca usług windykacyjnych, związana z przedmiotem Umowy, informacje, w tym stanowiące tajemnicę bankową, dotyczące zawarcia, wykonania lub rozwiązania (3) Kredytobiorca jest uprawniony do uzyskania informacji o tym, jakie jego dane osobowe są przetwarzane, oraz do żądania ich poprawienia, (4) administratorem danych osobowych Kredytobiorcy jest Bank (pełna nazwa i adres powyżej), (5) podanie danych osobowych Bankowi przez Kredytobiorcę jest dobrowolne, jednak bez ich podania nie jest możliwe zawarcie ani wykonanie Umowy.

Wyrażam zgodę na to, aby moje dane wskazane powyżej (A) zostały przekazane przez Bank następującym spółkom jako odbiorcom: a) LASER CONTACT POLSKA Sp. z o.o., b) LASER LOYALTY POLSKA Sp. z o.o. c) FINPLUS S.A. d) Dom Finansowy „QS” Sp. z o.o. e) inna spółka z siedzibą w Polsce, która jest bezpośrednio lub pośrednio zależna, w rozumieniu kodeksu spółek handlowych od LASER S.A. z siedziba w Paryżu (B)były przetwarzane przez te Spółki w celach związanych z (a) marketingiem towarów i usług oferowanych przez te spółki lub (b) marketingiem kredytów, pożyczek lub ubezpieczeń, które te spółki oferują jako pośrednicy innych podmiotów oraz (c)były przetwarzane w tych celach w przyszłości, jeżeli nie ulegnie zmianie opisany powyżej cel ich przetwarzania.

V. Prezes Urzędu ustalił, że Bank we wzorcu wniosku o kartę kredytową GEANT Kredyt (stosowanym od dnia 6 czerwca 2005 r.) oraz we wzorcu wniosku o kartę kredytową Real Finanse (stosowanym od dnia 23 stycznia 2007 r.), stosował postanowienie o następującej treści:

„Bank informuje, że w celu podjęcia niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonaniem umowy oraz w celu wypełnienia usprawiedliwionych potrzeb Banku, związanych z wykonywaniem czynności bankowych, podane przez Pana/Panią dane osobowe będą przekazywane na podstawie art. 105 ust. 4 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. Ust. nr 140 z 1997 r., z późn. zm.) – do Biura Informacji Kredytowej S.A. z siedzibą w Warszawie, Biuro Obsługi Klienta przy ul. Pruszkowskiej 17 oraz będą przechowywane przez to Biuro przez okres nie dłuższy, niż:

- 5 lat od dnia wygaśnięcia Pan/Pani zobowiązania wobec Banku,

- 2 lata – od dnia otrzymania przez Biuro Informacji Kredytowej S.A. zapytania z Banku, powstałego w związku ze złożeniem przez Pana/Panią wniosku skutkującego podjęciem przez Bank czynności bankowych.

Dane te mogą być udostępniane przez Biuro Informacji Kredytowej S.A. bankom oraz innym instytucjom wymienionym w art. 105 Ustawy Prawo bankowe i w zakresie tam określonym oraz biurom informacji gospodarczej. Pana/Pani dane są niezbędne do wykonania ustawowo określonych czynności bankowych. Przysługuje Panu/Pani prawo dostępu do przetwarzanych danych i ich poprawiania, a także prawo żądania zaprzestania przetwarzania danych i wniesienia sprzeciwu w przypadkach określonych w art. 32 ust. 2 pkt 7) i 8) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. nr 140 z 1997 r.).”

Przepis art. 105a ust. 1 ustawy Prawo bankowe stanowi, że przetwarzanie informacji będących tajemnicą bankową, może być wykonywane w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego, z zastrzeżeniem art. 104, art. 105 i art. 106-106c ustawy Prawo Bankowe.

W toku postępowania Bank kilkakrotnie deklarował gotowość przyjęcia na siebie zobowiązania do wprowadzenia zmian w postanowieniach, stosowanych we wzorcu wniosku o kartę kredytową, o wyrażeniu zgody kredytobiorcy na przetwarzanie danych osobowych oraz informujących kredytobiorcę o celu przekazywania danych osobowych, stanowiących tajemnicę bankową, do Biura Informacji Kredytowej S.A. (pisma Banku z dnia: 27 kwietnia 2007 r., 2 lipca 2007 r., 15 lipca 2008 r., 22 sierpnia 2008 r.).

W dniu 9 września Bank zaczął stosować we wzorcu wniosku o kartę kredytową, postanowienie o następującej treści:

„Bank (pełna nazwa i adres powyżej) informuje, że w celu podjęcia niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonaniem Umowy oraz w celu wypełnienia usprawiedliwionych potrzeb Banku i realizacji ustawowo określonych uprawnień i obowiązków Banku związanych z wykonywaniem czynności bankowych, podane przez Pana/Panią dane osobowe będą przetwarzane przez Bank oraz przekazywane na podstawie art. 105 ust. 1 pkt 1c) oraz 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) – do Biura Informacji Kredytowej S.A. z siedzibą w Warszawie (02-679) przy ul. Zygmunta Modzelewskiego 77a (Biuro Obsługi Klienta przy ul. Postępu 17A). Dane te będą przetwarzane przez to Biuro w celu i zakresie określonym w art. 105 i art. 105a ustawy Prawo bankowe oraz udostępniane bankom i innym instytucjom wymienionym w art. 105 ustawy Prawo bankowe i w zakresie tam określonym, w tym m.in. w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego oraz w celu stosowania przez banki metod statystycznych służących zarządzaniu ryzykiem. Przysługuje Panu/Pani prawo dostępu do przetwarzanych danych i ich poprawiania, a także prawo żądania zaprzestania przetwarzania danych i wniesienia sprzeciwu w przypadkach określonych w art. 32 ust. 1 pkt 7) i 8) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.)”

VI. W toku niniejszego postępowania ustalono, że Bank stosował postanowienie o treści:

„Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie – 25 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu.”

W związku ze zmianami własnościowymi podmiotów współpracujących z Bankiem, dotychczas stosowana Tabela Opłat dla Kart Kredytowych GEANT Kredyt, została

zastąpiona, stosowaną przez Bank od dnia 23 stycznia 2007 r., Tabelą Opłat Kart Kredytowych Real Finance, która zawiera analogiczne do cytowanego powyżej postanowienie, a mianowicie:

„Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie – 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu.”

Prezes Urzędu ustalił, że cytowane powyżej postanowienie Tabeli Opłat, może być tożsame z treścią postanowienia „Opłata za spóźnioną spłatę minimalnej kwoty – 45 zł.”, uznanego, przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – w wyroku z dnia 2 lutego 2005 r., sygn. Akt XVII Amc 42/04, za niedozwolone postanowienie umowne, a następnie wpisanego pod pozycją 623, do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.), dalej „k.p.c.”.

Posługiwanie się postanowieniem, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za niedozwolone, jest prawnie zakazane. Artykuł 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej powstaje w chwili wpisania treści postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Wpis klauzuli do wskazanego powyżej rejestru oznacza, że jej stosowanie w jakimkolwiek wzorcu umownym jest zakazane.

Od dnia 28 maja 2009 r. system informatyczny Banku zaprzestał pobierania opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie, natomiast od dnia 9 września 2009 r. Bank zaprzestał stosowania wzorca umowy o kartę kredytową zawierającego przedmiotową opłatę.

VII. Prezes Urzędu ustalił, że na stronie internetowej Banku (www.halogotowka.pl), na której znajduje się, kierowana do konsumentów oferta kredytu gotówkowego przez telefon, brak jest informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, podczas gdy oferta zawiera informację na temat kosztu kredytu („minimalna rata: 35 zł.”).

Zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 ze zm.) w ofertach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających jakiekolwiek dane dotyczące kosztu kredytu konsumentów kredytodawca lub podmiot pośredniczący w zawarciu umowy są zobowiązani podawać rzeczywista roczna stopę oprocentowania, wyliczoną od całkowitego kosztu kredytu. Jak ustalił Prezes Urzędu, opisana powyżej praktyka Banku narusza obowiązek udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, a co za tym idzie stanowi praktykę naruszającą zbiorowy interes konsumentów - 23a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.).

W toku postępowania, ustalono także, że z dniem 20 września 2007 r. na wszystkich podstronach strony internetowej Banku www.halogotowka.pl, poświęconej kredytowi gotówkowemu przez telefon, określanemu jako „Halogotówka”, na których znajduje się informacja o najniższej możliwej wysokości rat, została wprowadzona informacja o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Bank, wysokość tej stopy została obliczona przy założeniu, że kwota kredytu wynosi 8.000 zł. i jest spłacana w 12 miesięcznych ratach.

Prezes Urzędu zważył co następuje:

Przepis art. 23a ust. 1 zd. 1 ustawy stanowi, że *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy*. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych oraz zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami.

Do stwierdzenia praktyki na podstawie art. 23a ustawy konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- a) bezprawność działań przedsiębiorcy,
- b) naruszenie tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów.

Bezprawność działania oznacza sprzeczność działania przedsiębiorcy z obowiązującym prawem. W niniejszym postępowaniu bezprawność działania przedsiębiorcy przejawia się w naruszeniu następujących regulacji:

I. Naruszenie art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), poprzez pobieranie od konsumentów łącznej kwoty wszystkich opłat i prowizji w wysokości przekraczającej 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego w postaci pożyczki gotówkowej GEANT Kredyt

Zgodnie z brzmieniem art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim, łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń, nie może przekroczyć 5% kwoty udzielonego kredytu.

Aby uniknąć niepewnej sytuacji prawnej konsumenta, ustawodawca polski wprowadził regulację ograniczającą wprost wysokość kosztów kredytu występujących obok odsetek. Wykładnia celowościowa art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim wskazuje na zapobieganie nadmiernemu zadłużaniu się konsumentów, powstającemu na skutek nieuczciwego działania takich kredytodawców, którzy określają koszty kredytu konsumenckiego na poziomie nieuzasadnionym ponoszonymi przez nich nakładami i ryzykiem nieściągalności kredytu oraz osiaganiu przez nieuczciwych kredytodawców rażąco nadmiernych zysków kosztem konsumentów.

W komentowanym przepisie ustawodawca posługuje się pojęciem „łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki”. Elementem kosztów, który ustawodawca wymienił w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim wprost są opłaty. Pod pojęciem tym, należy rozumieć koszty pobierane od czynności faktycznych, mających charakter niejako „obsługowy” w stosunku do podstawowej działalności kredytowej. Co do zasady mają one na celu pokrycie kosztów ponoszonych przez kredytodawcę przy wykonywaniu określonej czynności, w praktyce jednak mogą stanowić również źródło jego dochodu. Kolejnym elementem składającym się na koszt, o którym mowa w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim są prowizje. Po pojęciem „prowizji” należy rozumieć swoistą „cenę” przeprowadzonych operacji, stanowiącą zarówno ekwiwalent kosztów poniesionych przez kredytodawcę jak i element zysku. Jest ona zazwyczaj pobierana z tytułu samego przyznania kredytu, jak również czynności mających miejsce po zawarciu umowy. Wprowadzając pojęcie „innych kosztów” do art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim ustawodawca miał na celu ograniczenie dodatkowych kosztów występujących obok kosztu zasadniczego, jaki stanowią odsetki. (D. Rogoń, M. Rusinek,

K. Włodarska, komentarz do art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, LEX/EI 2006 [w:] D. Rogoń, M. Rusinek, K. Włodarska, Komentarz do ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 05.157.13160).

Nie budzi wątpliwości, że art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim odnosi się do kosztów występujących przy prawidłowym wykonaniu umowy zgodnie z jej pierwotnym kształtem, uiszczanych na rzecz kredytodawcy. Przyjęcie takiej interpretacji pozostaje w zgodzie z zamysłem ustawodawcy polskiego, jakim było uniemożliwienie kredytodawcom powiększania kosztów kredytu innych niż odsetki w celu zrekompensowania sobie ograniczenia, wynikającego z Kodeksu cywilnego, zawartego w regulacji o odsetkach maksymalnych.

W przedmiotowym postępowaniu wykazano, że konsument korzystając z limitu kredytowego może dokonywać transakcji polegających na: zapłacie przy użyciu karty (obróć bezgotówkowy) oraz może traktować kartę niejako jako kartę płatniczą i wypłacać gotówkę za pośrednictwem Banku, w punkcie sprzedaży Partnera, a także przy użyciu bankomatu (obróć gotówkowy). Prezes Urzędu, podzielił stanowisko Banku, że prowizja od wypłat gotówkowych, dokonywanych przy użyciu karty kredytowej, w wysokości 9,9% kwoty transakcji nie jest prowizją, opłatą lub innym kosztem związanym z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, o których mowa w art. 7a ukk. Konsument korzystający z karty kredytowej, nie poniesie bowiem żadnych opłat ani prowizji określonych w Tabeli Odsetek i Prowizji Karty Kredytowej, jeśli będzie dokonywał transakcji bezgotówkowych i wybierze opcję spłaty w całości, od której nie są pobierane odsetki ani prowizja. Zatem, konsument może realizować umowę kredytową korzystając z obrotu bezgotówkowego bez dodatkowych obciążeń. Obrót bezgotówkowy jest obrotem charakterystycznym dla kart kredytowych. Niejako dodatkowo, konsument ma możliwość wypłacania przy pomocy karty kredytowej gotówki za pośrednictwem Banku, punktu sprzedaży Partnera lub bankomatu. Korzystając jednakże z tej dodatkowej funkcji, która jest charakterystyczna dla kart płatniczych konsument ponosi koszty prowizji. W takiej sytuacji nie należy uwzględniać prowizji od wypłat gotówkowych do limitu, o którym mowa w art. 7a ustawy.

W związku tym, iż nie można zarzucić Bankowi bezprawności działania, wykazywanie dalszej przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumentów staje się bezcelowe.

II Naruszenie art. 359 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r., Nr 16, poz. 93 ze zm.), poprzez pobieranie wyższej niż odsetki maksymalne rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania pożyczki gotówkowej „Premium”

W świetle stanowiska doktryny procesu administracyjnego oraz orzecznictwa sądowego przedmiot postępowania administracyjnego istnieje, jeśli zostanie spełniony m.in. następujący warunek: zrealizowany został pewien stan faktyczny odpowiadający generalnie hipotezie określonej w normie zawierającej normę kompetencyjną. Celem postępowania administracyjnego jest realizacja normy materialnego prawa administracyjnego wobec określonego podmiotu poprzez ukształtowanie jego sytuacji prawnej. Norma ta może zostać zastosowana jedynie wtedy, gdy obiektywnie zaistniał stan faktyczny przewidziany przez ustawodawcę upoważniający (zobowiązujący) organ do podjęcia decyzji administracyjnej. W związku z tym jednym z podstawowych warunków prawidłowego zastosowania normy prawnej jest ustalenie przez organ prowadzący postępowanie stanu faktycznego opisanego w tej normie. W orzecznictwie sądowym podkreśla się, że z bezprzedmiotowością postępowania mamy do czynienia wówczas, gdy w sposób oczywisty organ stwierdzi brak

podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozpatrzenia sprawy (wyr. NSA z dnia 18 czerwca 1995 r., SA/Łd 2424/94, ONSA 1996, nr 2, poz. 80)

Na podstawie dokonanych ustaleń faktycznych, Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sytuacji zachodzą przesłanki uzasadniające stwierdzenie bezprzedmiotowości postępowania administracyjnego, a w związku z tym konieczność wydania decyzji o umorzeniu postępowania zgodnie z art. 105 § 1 kpa, w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Okoliczność wskazującą na bezprzedmiotowość, jakim dotknięte jest niniejsze postępowanie, stanowi brak podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy.

Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 kpa jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu postawił zarzut naruszenia art. 359 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r., Nr 16, poz. 93 ze zm.), poprzez pobieranie wyższej niż odsetki maksymalne rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania pożyczki gotówkowej „Premium”. Błąd w sformułowaniu zarzutu polegał na utożsamieniu pojęcia odsetek maksymalnych i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania.

Odsetki są przedmiotem świadczenia, stanowiąc wynagrodzenie za korzystanie z pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku obliczone stosunkowo do wysokości kapitału i czasu korzystania. Wysokość odsetek może zostać zastrzeżona w czynności prawnej i podlega ocenie w świetle art. 359 § 2¹ k.c. Natomiast rzeczywista roczna stopa oprocentowania to jedynie wynik pewnego obliczenia matematycznego służącego prezentacji kosztu kredytu, a więc nie tylko oprocentowania, ale także opłat i prowizji, jakie ponosi konsument w związku z udzielonym kredytem. Nie istnieje przepis prawa ograniczający wysokość rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Stanowisko takie potwierdza doktryna [w: J. Pisuliński (red.), D. Rogoń, M. Rusinek, K. Włodarska, Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz, Dom Wydawniczy ABC, 2004.], stwierdzając: „*Oprocentowanie kredytu należy odróżnić od rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Są to dwa odrębne pojęcia, przy czym wysokość oprocentowania, wpływając na całkowity koszt kredytu, ma wpływ na wysokość rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, z tym że należy pamiętać, iż w skład całkowitego kosztu kredytu wchodzi nie tylko należne odsetki, ale także inne koszty*”.

W tym stanie rzeczy należało stosownie do art. 105 § 1 k.p.a. umorzyć – wszczęte w niniejszej sprawie – postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

III Zarzut naruszenia art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej w związku z art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej

A1. Bezprawność działań przedsiębiorcy w odniesieniu do zarzutu rozszerzenia ustawowego kręgu podmiotów o stanie zdrowia ubezpieczonego przez zakład ubezpieczeń.

W świetle stanowiska doktryny procesu administracyjnego oraz orzecznictwa sądowego przedmiot postępowania administracyjnego istnieje, jeśli zostanie spełniony m.in. następujący warunek: istnieje podmiot mogący być stroną postępowania (posiadający zdolność administracyjnoprawną). Brak zdolności administracyjnoprawnej strony postępowania lub jej utrata w trakcie postępowania administracyjnego powoduje bezprzedmiotowość postępowania o charakterze podmiotowym. Nawet w sytuacji, kiedy brak ten ma charakter uleczalny, postępowanie powinno zostać umorzone, co nie stoi na przeszkodzie podjęciu nowego postępowania w sprawie¹.

Na podstawie dokonanych ustaleń faktycznych, Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sytuacji zachodzą przesłanki uzasadniające stwierdzenie bezprzedmiotowości postępowania administracyjnego, a w związku z tym konieczność wydania decyzji o umorzeniu postępowania zgodnie z art. 105 § 1 kpa. Okoliczność wskazującą na bezprzedmiotowość, jakim dotknięte jest niniejsze postępowanie, stanowi błędne wskazanie podmiotu, wobec którego powinno zostać wszczęte postępowanie.

Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

Stosownie do brzmienia art. 101 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, *stroną postępowania jest każdy, wobec kogo zostało wszczęte postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.*

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu postawił zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Bankowi Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie. Postanowienie § IV pkt 5 lit. a wzorca umowy o kartę kredytową GEANT Kredyt, stanowi, m.in. że *„kredytobiorca upoważnia każdego lekarza, szpital, zakład opieki zdrowotnej, towarzystwo ubezpieczeniowe lub osobę, która posiada dane o jej zdrowiu do przekazywania Amplico Life S.A. z siedzibą w Warszawie*

¹ Łaszczyca Grzegorz, Martysz Czesław, Matan Andrzej, Komentarz Zakamycze 2005; Komentarz do art.105 kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U.00.98.1071), [w:] G. Łaszczyca, C. Martysz, A. Matan, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Tom I i II, Zakamycze, 2005.

informacji związanej z przebytymi chorobami, pobytami w szpitalu, poradami lub diagnozą medyczną oraz leczeniem (...). Prezes Urzędu zakwestionował postanowienie znajdujące się we wzorcu umowy stosowanym przez Bank. Aby stwierdzić, iż przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów należy wykazać przesłankę bezprawności jego działania. Postanowienie, o którym mowa w § IV pkt 5 lit. a wzorca umowy o kartę kredytową GEANT Kredyt zawierało upoważnienie uprawniające zakład ubezpieczeń do pozyskiwania danych dotyczących zdrowia konsumenta. Postanowienie to natomiast nie uprawniało Banku do pozyskiwania ww. informacji. Zatem ewentualnej bezprawności działania nie można zarzucić Bankowi, gdyż to inny przedsiębiorca dopuszcza się rozszerzenia kręgu podmiotów, które mogą przekazywać dane o zdrowiu konsumenta, poza ten krąg, który określony jest przepisami obowiązującej ustawy o działalności ubezpieczeniowej. W związku z powyższym, należy uznać, iż to nie Bank powinien być stroną postępowania w niniejszej sprawie. W konsekwencji prowadzenie postępowania jest bezprzedmiotowe.

W tym stanie rzeczy należało stosownie do art. 105 § 1 k.p.a. umorzyć – wszczęte w niniejszej sprawie – postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie określonym w sentencji decyzji w punkcie III A.

B1. Bezprawność działań Banku w zakresie upoważnienia do uzyskiwania informacji o stanie zdrowia konsumenta

Przepis art. 22 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej uprawnia zakład ubezpieczeń do uzyskiwania od podmiotów, o których mowa w art. 4 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej tj. zakładów opieki zdrowotnej, osób fizycznych wykonujących zawód medyczny, grupową praktykę lekarską, grupową praktykę pielęgniarek, położnych, które udzielały świadczeń zdrowotnych ubezpieczonemu, informacji o okolicznościach związanych z oceną ryzyka ubezpieczeniowego i weryfikacją podanych przez tę osobę danych o jej stanie zdrowia, ustaleniem prawa tej osoby do świadczenia z zawartej umowy ubezpieczenia i wysokością tego świadczenia, a także informacji o przyczynie śmierci ubezpieczonego, z wyłączeniem badań genetycznych. Wystąpienie zakładu ubezpieczeń o powyższe informacje wymaga pisemnej zgody ubezpieczonego (art. 22 ust. 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej). W świetle powyższego, o ile uzyskiwanie danych o stanie zdrowia ubezpieczonego wynika z przepisów prawa, o tyle pozyskiwanie takich informacji przez Bank jest niczym nieuzasadnione i pozbawione jakichkolwiek podstaw prawnych.

Stanowisko Prezesa Urzędu w tej kwestii potwierdza również Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych w piśmie z dnia 31 maja 2006 r. (GI-DP-024/1035/06/1227).

W związku z powyższym, postanowienie o treści: *„kredytobiorca upoważnia każdego lekarza, szpital, zakład opieki zdrowotnej, towarzystwo ubezpieczeniowe lub osobę, która posiada dane o jej zdrowiu do przekazywania Amplico Life S.A. z siedzibą w Warszawie oraz Bankowi informacji związanej z przebytymi przez kredytobiorcę chorobami, pobytami w szpitalu, porodami lub diagnostyką medyczną oraz leczeniem”* narusza art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151 ze zm.) w związku z art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., Nr 14, poz. 89).

Ad B 2. Naruszenie działaniami Banku zbiorowego interesu konsumentów.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogli skorzystać ze świadczonych przez Stronę postępowania usług poprzez podpisanie wzorca umowy o kredyt, w której zamieszczone zostało kwestionowane w postępowaniu postanowienie, które przyznaje Bankowi upoważnienie do otrzymywania danych o zdrowiu konsumenta.

Należy podkreślić, że w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Strony postępowania nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania Strony postępowania godzą w zbiorowy interes konsumentów, a tym samym została spełniona druga z wymienionych wyżej przesłanek do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Jednocześnie, Bank w piśmie z dnia 11 września 2009 r. poinformował Prezesa Urzędu, iż w dniu 9 września 2009 r. Bank zaprzestał stosowania we wzorcu umowy o kartę kredytową upoważnienia dla Banku do uzyskiwania informacji dotyczących zdrowia Kredytobiorcy (§ XIV ust. 10 lit. a)

Czyni to zasadnym oparcie rozstrzygnięcia o art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym „nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a (ust.1). (...) Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (ust. 2)”. Jak wykazało postępowanie praktyka była jednoznaczna i nie budząca wątpliwości. W związku z faktem, iż jak ustalono w toku postępowania, na podstawie wyjaśnień Banku, przedsiębiorca ostatecznie zaprzestał stosowania kwestionowanego postanowienia, Prezes Urzędu stwierdził w sentencji niniejszej decyzji, iż Bank zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

IV Naruszenie art. 104 ust. 3 ustawy Prawo bankowe oraz art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych poprzez niedopełnienie obowiązku sprecyzowania kategorii odbiorców przetwarzanych danych we wniosku kredytowym GEANT Kredyt oraz nieprecyzyjne wskazanie we wzorcu umowy o kartę kredytową GEANT Kredyt – kręgu podmiotów, którym Bank będzie przekazywał informacje dotyczące kredytobiorcy, w tym tajemnicę bankową.

A. Bezprawność działań przedsiębiorcy

I. nieprecyzyjne wskazanie we wzorcu umowy o kartę kredytową GEANT Kredyt – kręgu podmiotów, którym Bank będzie przekazywał informacje dotyczące kredytobiorcy, w tym tajemnicę bankową

Tajemnicę bankową można definiować jako wynikający z Prawa bankowego zakaz ujawniania określonej informacji lub jako samą tę informację, której powinność nieujawniania dotyczy. Obowiązek zachowania tajemnicy bankowej wynika w sposób bezpośredni z przepisu ustawy art. 104 ust. 1 prawa bankowego. Wskazany przepis jest przepisem dyspozytywnym (wolą beneficjenta tajemnicy zakres jego obowiązywania może być zmieniony zarówno w aspektach przedmiotowych, jak i podmiotowych), co potwierdza

i reguluje art. 104 ust. 3 prawa bankowego. Zgodnie z art. 104 ust. 3 Prawa Bankowego „Banku nie obowiązuje, z zastrzeżeniem ust. 4, zachowanie tajemnicy bankowej wobec osoby, której dotyczą informacje objęte tajemnicą”. Osobom trzecim informacje te mogą być ujawnione, z zastrzeżeniem art. 105, 106a i 106b, wyłącznie gdy osoba, której informacje te dotyczą, na piśmie upoważni bank do przekazania określonych informacji wskazanej przez siebie osobie lub jednostce organizacyjnej.

Bank, osoby w nim zatrudnione oraz osoby, za których pośrednictwem bank wykonuje czynności bankowe, są obowiązane zachować tajemnicę bankową, która obejmuje wszystkie informacje dotyczące czynności bankowej, uzyskane w czasie negocjacji, w trakcie zawierania i realizacji umowy, na podstawie której bank tę czynność wykonuje.

Powyższy obowiązek, nie dotyczy przypadków, w których:

1) bez ujawnienia informacji objętej tajemnicą bankową - ze względu na istotę i charakter czynności bankowej lub obowiązujące przepisy - nie jest możliwe należyte wykonanie umowy, na podstawie której jest wykonywana ta czynność bankowa, lub należyte wykonanie czynności pozostających w związku z zawarciem i wykonaniem tej umowy,

2) następuje ujawnienie informacji objętych tajemnicą bankową przedsiębiorcom lub przedsiębiorcom zagranicznym, którym bank, zgodnie z art. 6a-6d, powierzył wykonywanie, stale lub okresowo, czynności związanych z wykonywaniem działalności bankowej, w zakresie niezbędnym do należytego wykonywania tych czynności,

3) następuje udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową adwokatom lub radcom prawnym w związku ze świadczeniem przez nich pomocy prawnej na rzecz banku,

4) udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową jest niezbędne do zawarcia i wykonywania umów sprzedaży wierzytelności zaklasyfikowanych zgodnie z odrębnymi przepisami do kategorii straconych,

5) udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową jest niezbędne do zawarcia i wykonania umów, o których mowa w art. 92a ust. 1, oraz związanych z nimi umów:

- a) o nadanie oceny inwestycyjnej (rating) sekurytyzowanym wierzytelnościom,
- b) ubezpieczenia od ryzyka niewypłacalności dłużników sekurytyzowanych wierzytelności,

6) udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową jest niezbędne do zawarcia i wykonania umów, o których mowa w art. 92a ust. 3 i art. 92d, oraz związanych z nimi umów o:

- a) nadanie oceny inwestycyjnej (rating) sekurytyzowanym wierzytelnościom,
- b) obsługę sekurytyzowanych wierzytelności,
- c) organizację i przeprowadzenie emisji papierów wartościowych,
- d) ubezpieczenie od ryzyka niewypłacalności dłużników sekurytyzowanych wierzytelności.

W opinii Prezesa Urzędu, postanowienie § VI pkt 8 wzorca umowy karty kredytowej GEANT Kredyt nieprecyzyjnie wskazało krąg podmiotów, którym będzie przekazywał informacje dotyczące kredytobiorcy, w tym objęte tajemnicą bankową. Artykuł 104 ust. 3 ustawy Prawo bankowe dopuszcza ujawnienie informacji objętych tajemnicą bankową, poza osobą, której informacje dotyczą, podmiotom wymienionym w ust. 2 tego przepisu oraz art. 105, 106a i 106b, także innym osobom lub jednostkom organizacyjnym, z zastrzeżeniem jednak, że mają to być osoby i jednostki wskazane przez osobę, której informacje dotyczą, w pisemnym upoważnieniu wystawionym Bankowi. Sformułowanie - „Kredytobiorca

upoważnia Bank do przekazywania osobom, które łączą z Bankiem umowa związana z przedmiotem Umowy oraz osobom mogącym dochodzić roszczeń Banku z tytułu Umowy wszelkich informacji, w tym informacji stanowiących tajemnicę bankową, dotyczących zawarcia, wykonania i rozwiązania Umowy” - nie czyni zadość wymogom wskazanym w art. 104 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

Udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową innym osobom aniżeli wymienione w art. 104 ust. 2 i 3 zd. pierwsze prawa bankowego z inicjatywy banku jest dopuszczalne wyłącznie na podstawie pisemnego upoważnienia udzielonego bankowi przez beneficjenta tajemnicy (art. 104 ust. 3 zd. drugie prawa bankowego) Katalog wyłączeń dopełnia art. 105 prawa bankowego. Artykuł 104 ust. 3 zd. drugie prawa bankowego dobrze charakteryzuje beneficjenta tajemnicy jako osobę będącą zarazem jej dysponentem. Przywołany przepis potwierdza, że to beneficjent tajemnicy decyduje o losie informacji w zakresie ich ujawnienia innym aniżeli wskazane w ustawie osobom. Dlatego też beneficjent tajemnicy bankowej powinien wiedzieć komu informacje te zostaną ujawnione za pośrednictwem Banku.

II. niedopełnienie obowiązku sprecyzowania kategorii odbiorców przetwarzanych danych we wniosku kredytowym GEANT Kredyt

Zgodnie z treścią art. 24 ust 1 ustawy o ochronie danych osobowych, w przypadku zbierania danych osobowych od osoby, której one dotyczą, administrator danych jest obowiązany poinformować tę osobę o:

- 1) adresie swojej siedziby i pełnej nazwie, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - o miejscu swojego zamieszkania oraz imieniu i nazwisku,
- 2) celu zbierania danych, a w szczególności o znanych mu w czasie udzielania informacji lub przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych,
- 3) prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania,
- 4) dobrowolności albo obowiązku podania danych, a jeżeli taki obowiązek istnieje, o jego podstawie prawnej.

W ocenie Prezesa Urzędu, Bank nie dopełnił obowiązku sprecyzowania kategorii odbiorców przetwarzanych danych osobowych we wniosku o kartę kredytową GEANT Kredyt. Sformułowanie - „*Dane osobowe mogą być przekazywane podmiotom (...) współpracującym z Bankiem w zakresie marketingu, windykacji oceny ryzyka i innych czynności związanych z wykonywanymi czynnościami bankowymi*”, w sytuacji gdy art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych wymaga określenia, jakie kategorie podmiotów będą odbiorcami przedmiotowych danych, nie czyni zadość wymogowi określonemu w wyżej wskazanym przepisie prawa.

Powyższe postanowienie jest w ocenie Prezesa Urzędu nie do zaakceptowania ze względu na brak wyraźnego rozgraniczenia i doprecyzowania podstaw prawnych i związanych z nimi celów przetwarzania danych, co uniemożliwia osobie, której dane dotyczą dokonanie oceny, na jakich podstawach i w jakich celach przetwarzane (zbierane) są jej dane osobowe.

Stanowisko Prezesa Urzędu jest zbieżne ze stanowiskiem Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (opinia z dnia 31 maja 2006 r., o którą w toku postępowania wyjaśniającego zwrócił się Prezes Urzędu).

Podkreślenia wymaga, że art. 24 ust. 1 ustawy zobowiązuje administratora danych do poinformowania osoby, od której dane zbiera, o celu zbierania danych, a w szczególności o znanych mu w czasie udzielania informacji przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych. Jedynie poprzez ściśle i precyzyjne określenie celu oraz odbiorców lub kategoriach odbiorców danych, a następnie zakomunikowanie go osobie, której dane dotyczą,

administrator danych wywiązuje się z powyższego obowiązku informacyjnego. Przy czym administrator danych powinien wymienić wszystkie cele, w jakich dane będą przez niego wykorzystane, a wszystkie te cele muszą się mieścić w mających w danym przypadku zastosowanie przesłankach przetwarzania danych. Analiza treści postanowień wniosku kredytowego GEANT Kredyt wskazuje, że obowiązek określony w art. 24 ust. 1 pkt 2 nie został przez Stronę postępowania dopełniony.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że Bank narusza art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, poprzez niesprecyzowanie kategorii odbiorców danych konsumenta.

Ad B. Naruszenie działaniami Banku zbiorowego interesu konsumentów.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogli skorzystać ze świadczonych przez Stronę postępowania usług poprzez podpisanie Umowy karty kredytowej oraz wzorca wniosku kredytowego, w których zamieszczone zostały kwestionowane postanowienia, nie czyniące zadość wymogom wskazanym w art. 104 ust. 3 ustawy Prawo bankowe oraz nie czyniące zadość art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

Należy podkreślić, że we wskazanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Strony postępowania nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania Strony postępowania godzą w zbiorowy interes konsumentów.

Ad. I

Jednocześnie Bank w dniu 17 kwietnia 2008 r. zaprzestał stosowania we wzorcu umowy o kartę kredytową postanowienia o treści „*Kredytobiorca upoważnia Bank do przekazywania osobom, które łączy z Bankiem umowa związana z przedmiotem Umowy oraz osobom mogącym dochodzić roszczeń Banku z tytułu Umowy wszelkich informacji, w tym informacji stanowiących tajemnicę bankową, dotyczących zawarcia, wykonania i rozwiązania Umowy*”.

Czyni to zasadnym oparcie rozstrzygnięcia o art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym „nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a (ust.1). (...) Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (ust. 2)”. Jak wykazało postępowanie praktyka była jednoznaczna i nie budząca wątpliwości. W związku z faktem, iż jak ustalono w toku postępowania, na podstawie wyjaśnień Banku, przedsiębiorca ostatecznie zaprzestał stosowania kwestionowanego postanowienia, Prezes Urzędu stwierdził w sentencji niniejszej decyzji, iż Bank zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Ad. II.

Dotychczasowa klauzula o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych i udzieleniu konsumentowi informacji, która rozpoczyna się od wyrazów „Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych” i kończy się wyrazami „ani wykonanie Umowy”, została w dniu 9 września zastąpiona klauzulą o następującej treści:

„Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych – wyłącznie w postaci imienia, nazwiska, numeru PESEL, płci, adresu, numeru telefonu, numeru telefax i adresu poczty elektronicznej - zawartych w niniejszym wniosku kredytowym lub innych dokumentach lub informacjach przedłożonych lub podanych przy zawarciu albo w trakcie wykonywania umowy o kartę kredytową, której ten wniosek dotyczy, zwanej dale „Umową”, przez Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, z siedzibą ul. Suwak 3, Warszawa 02-676, (Bank) w celach związanych z marketingiem (1) usług oferowanych przez Bank lub (2) towarów albo usług oferowanych przez podmioty współpracujące, przy czym za podmiot współpracujący uważa się przedsiębiorcę, który na podstawie umowy łączącej go z Bankiem (a) przyjmuje zapłatę przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych, w szczególności kart płatniczych, wydawanych przez Bank (b) współpracuje z Bankiem przy udzielaniu kredytów na sfinansowanie nabycia towarów lub usług oferowanych przez tego przedsiębiorcę (c) jako ubezpieczyciel udziela klientom Banku ochrony ubezpieczeniowej (d) jako ubezpieczyciel współpracuje z Bankiem lub pośrednikiem przy oferowaniu ubezpieczeń. Wyrażam także zgodę na to, aby wymienione dane osobowe były przekazywane przez Bank podmiotom współpracującym, jako odbiorcom dla przetwarzania tych danych w celach związanych z marketingiem towarów albo usług oferowanych przez te podmioty. Zgoda wyrażona w dwóch zdaniach poprzedzających (1) dotyczy w szczególności „Real – Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i Spółka” spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie (02-183), Al. Krakowska 61, jako podmiotu współpracującego i (2) obejmuje przetwarzanie objętych nią danych osobowych w przyszłości, jeżeli nie ulegnie zmianie opisywany powyżej cel ich przetwarzania.

Bank informuje, że (1) celem przetwarzania przez Bank danych osobowych Kredytobiorcy jest wykonanie Umowy i obowiązków prawnych Banku związanych z jej zawarciem, wykonywaniem lub rozwiązaniem, marketing usług oferowanych przez Bank, ocena zdolności kredytowej, analiza ryzyka kredytowego, spełnienie celów archiwalnych oraz w razie wyrażenia zgody opisanej w trzech zdaniach poprzedzających, pozostałe cele opisane w tych zdaniach., (2) w zakresie dopuszczalnym przez prawo, Bank może przekazywać osobom, które łączy z Bankiem umowa, w szczególności umowa ubezpieczenia, poręczenia albo dotycząca usług windykacyjnych, związana z przedmiotem Umowy, informacje, w tym stanowiące tajemnicę bankową, dotyczące zawarcia, wykonania lub rozwiązania (3) Kredytobiorca jest uprawniony do uzyskania informacji o tym, jakie jego dane osobowe są przetwarzane, oraz do żądania ich poprawienia, (4) administratorem danych osobowych Kredytobiorcy jest Bank (pełna nazwa i adres powyżej), (5) podanie danych osobowych Bankowi przez Kredytobiorcę jest dobrowolne, jednak bez ich podania nie jest możliwe zawarcie ani wykonanie Umowy.

Wyrażam zgodę na to, aby moje dane wskazane powyżej (A) zostały przekazane przez Bank następującym spółkom jako odbiorcom: a) LASER CONTACT POLSKA Sp. z o.o., b) LASER LOYALTY POLSKA Sp. z o.o. c) FINPLUS S.A. d) Dom Finansowy „QS” Sp. z o.o. e) inna spółka z siedzibą w Polsce, która jest bezpośrednio lub pośrednio zależna, w rozumieniu kodeksu spółek handlowych od LASER S.A. z siedziba w Paryżu (B)były przetwarzane przez te Spółki w celach związanych z (a) marketingiem towarów i usług oferowanych przez te spółki lub (b) marketingiem kredytów, pożyczek lub ubezpieczeń, które te spółki oferują jako pośrednicy innych podmiotów oraz (c)były przetwarzane w tych celach w przyszłości, jeżeli nie ulegnie zmianie opisany powyżej cel ich przetwarzania.

W ocenie Prezesa Urzędu, przyjęte przez Bank postanowienie wciąż zawiera nieprawidłowości w zakresie dotyczącym wskazania celów dla jakich dane osobowe konsumenta są przetwarzane. W przedmiotowym postanowieniu konsument wyraża zgodę na przetwarzanie danych osobowych jednocześnie dla celów wykonania umowy o kredyt, ale także na celów związanych z marketingiem usług oferowanych przez bank lub podmioty współpracujące. Natomiast zgodnie z brzmieniem art. 32 ust. 1 pkt 8 ustawy o ochronie danych osobowych konsument ma prawo do wyrażenia sprzeciwu wobec przetwarzania danych w przypadkach, wymienionych w art. 23 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy o ochronie danych osobowych, gdy administrator danych zamierza je przetwarzać w celach marketingowych lub wobec przekazywania jej danych osobowych innemu administratorowi danych. W związku z powyższym, tak sformułowane postanowienie uniemożliwia konsumentowi skorzystanie z prawa, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 8 ustawy o ochronie danych osobowych. Przedmiotowa kwestia nie była jednak objęta zakresem toczącego się przed Prezesem UOKiK postępowania.

W zakresie, w którym wszczęto niniejsze postępowanie tj. niedopełnienia obowiązku sprecyzowania kategorii odbiorców przetwarzanych danych, Bank doprecyzował nie tylko kategorie odbiorców danych osobowych, ale także wskazał konkretne podmioty, będące odbiorcami danych osobowych, które są Bankowi znane.

Czyni to zasadnym oparcie rozstrzygnięcia o art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym „nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a (ust.1). (...) Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (ust. 2)”. W związku z faktem, iż jak ustalono w toku postępowania, na podstawie wyjaśnień Banku, przedsiębiorca ostatecznie zaprzestał stosowania kwestionowanego postanowienia, Prezes Urzędu stwierdził w sentencji niniejszej decyzji, iż Bank zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów z dniem 9 września 2009 r.

V Naruszenie art. 105 a ustawy Prawo Bankowe

A. Bezprawność działań przedsiębiorcy

Przepis art. 105 ustawy Prawo bankowe stanowi, iż przetwarzanie przez banki, inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów oraz instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4, informacji stanowiących tajemnicę bankową w zakresie dotyczącym osób fizycznych może być wykonywane, z zastrzeżeniem art. 104, art. 105 i art. 106-106c, w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego.

Jak ustalono w toku postępowania, Bank stosował we wzorcu wniosku o kartę kredytową postanowienie o treści:

„Bank informuje, że w celu podjęcia niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonaniem umowy oraz w celu wypełnienia usprawiedliwionych potrzeb Banku, związanych z wykonywaniem czynności bankowych, podane przez Pana/Panią dane osobowe będą przekazywane na podstawie art. 105 ust. 4 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. Ust. nr 140 z 1997 r., z późn. zm.) – do Biura Informacji Kredytowej S.A. z siedzibą w Warszawie, Biuro Obsługi Klienta przy ul. Pruszkowskiej 17 oraz będą przechowywane przez to Biuro przez okres nie dłuższy, niż:

- 5 lat od dnia wygaśnięcia Pan/Pani zobowiązania wobec Banku,

- 2 lata – od dnia otrzymania przez Biuro Informacji Kredytowej S.A. zapytania z Banku, powstałego w związku ze złożeniem przez Pana/Panią wniosku skutkującego podjęciem przez Bank czynności bankowych.

Dane te mogą być udostępniane przez Biuro Informacji Kredytowej S.A. bankom oraz innym instytucjom wymienionym w art. 105 Ustawy Prawo bankowe i w zakresie tam określonym oraz biurom informacji gospodarczej. Pana/Pani dane są niezbędne do wykonania ustawowo określonych czynności bankowych. Przysługuje Panu/Pani prawo dostępu do przetwarzanych danych i ich poprawiania, a także prawo żądania zaprzestania przetwarzania danych i wniesienia sprzeciwu w przypadkach określonych w art. 32 ust. 2 pkt 7) i 8) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. nr 140 z 1997 r.).”

W ocenie Prezesa Urzędu powyższe postanowienie naruszało art. 105 a ustawy Prawo bankowe, poprzez bardzo szeroko określony cel przekazywania danych przez Bank do Biura Informacji Kredytowej S.A., jako „podjęcie niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonywaniem umowy oraz wypełnienie usprawiedliwionych potrzeb Banku”. Prezes Urzędu nie zgodził się z twierdzeniem Banku, iż tak określony cel przekazywania danych jest tożsamy z celem określonym w art. 105 a ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Cele określone w art. 105 a ustawy Prawo Bankowe powinny dotyczyć oceny zdolności kredytowej oraz analizy ryzyka kredytowego. Z brzmienia postanowienia stosowanego we wzorcu nie wynikało to jednoznacznie. Cytowana powyżej klauzula, poprzez użycie sformułowania „Bank informuje, że w celu podjęcia niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonaniem umowy oraz w celu wypełnienia usprawiedliwionych potrzeb Banku...” nie spełnia wymogów ustawowych, określonych w art. 105a ust. 1 ustawy Prawo bankowe, w świetle którego, przetwarzanie informacji, stanowiących tajemnicę bankową, może być wykonywane w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego, z zastrzeżeniem art. 104, art. 105 i art. 106-106c ustawy. W związku z powyższym, cel przetwarzania danych osobowych, stanowiących tajemnicę bankową, określony w stosowanym przez Bank wzorcu wniosku o kartę kredytową Real Finance, nie jest tożsamy z celem określonym w art. 105a ustawy Prawo bankowe.

Stanowisko Prezesa Urzędu podzielił Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych w piśmie z dnia 31 maja 2006 r. (GI-DP-024/1035/06/1227).

W związku z powyższym, tak sformułowane postanowienie narusza art. 105 a ustawy i tym samym jest bezprawne.

W toku postępowania, Bank zobowiązał się do zmiany stosowanego postanowienia we wzorcu wniosku o kartę kredytową na postanowienie o następującej treści:

„Bank (pełna nazwa i adres powyżej) informuje, że w celu podjęcia niezbędnych działań związanych z zawarciem i wykonaniem Umowy oraz w celu wypełnienia usprawiedliwionych potrzeb Banku i realizacji ustawowo określonych uprawnień i obowiązków Banku związanych z wykonywaniem czynności bankowych, podane przez Pana/Panią dane osobowe będą przetwarzane przez Bank oraz przekazywane na podstawie art. 105 ust. 1 pkt 1c) oraz 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) – do Biura Informacji Kredytowej S.A. z siedzibą w Warszawie (02-679) przy ul. Zygmunta Modzelewskiego 77a (Biuro Obsługi Klienta przy ul. Postępu 17A). Dane te będą przetwarzane przez to Biuro w celu i zakresie określonym w art. 105 i art. 105a ustawy Prawo bankowe oraz udostępniane bankom i innym instytucjom wymienionym w art. 105 ustawy Prawo bankowe i w zakresie tam określonym, w tym m.in. w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego oraz w celu stosowania przez banki metod statystycznych służących zarządzaniu ryzykiem. Przysługuje Panu/Pani prawo dostępu do przetwarzanych danych i ich poprawiania, a także prawo żądania zaprzestania przetwarzania

danych i wniesienia sprzeciwu w przypadkach określonych w art. 32 ust. 1 pkt 7) i 8) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.).”

Prezes Urzędu, uznał, iż proponowana przez Bank treść postanowienia wyraźnie wskazuje, iż celem przekazywania informacji do BIK S.A. jest przetwarzanie ich przez Biuro w zakresie określonym konkretnymi przepisami prawa, w związku z czym nie budzi ona zastrzeżeń Prezesa Urzędu.

Ad B. Naruszenie działaniami Banku zbiorowego interesu konsumentów.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogli skorzystać ze świadczonych przez Stronę postępowania usług poprzez podpisanie Umowy karty kredytowej oraz wzorca wniosku kredytowego, w których zamieszczone zostały kwestionowane postanowienia, nie czyniące zadość wymogom wskazanym w art. 105 ustawy Prawo bankowe oraz nie czyniące zadość art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

Należy podkreślić, że we wskazanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Strony postępowania nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania Strony postępowania godzą w zbiorowy interes konsumentów.

W dniu 9 września 2009 r. Bank zaniechał stosowania postanowienia zakwestionowanego przez Prezesa Urzędu, wprowadzając do wzorca wniosku o kartę kredytową postanowienie o treści zacytowanej powyżej.

Czyni to zasadnym oparcie rozstrzygnięcia o art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym „nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a (ust.1). (...) Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (ust. 2)”. Jak wykazało postępowanie praktyka była jednoznaczna i nie budząca wątpliwości. W związku z faktem, iż jak ustalono w toku postępowania, przedsiębiorca ostatecznie zaprzestał stosowania kwestionowanego postanowienia, Prezes Urzędu stwierdził w sentencji niniejszej decyzji, iż Bank zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów z dniem 9 września 2009 r.

VI. Posługiwanie się postanowieniem, tożsamym z postanowieniem wpisanym do rejestru niedozwolonych postanowień umownych „opłata za obsługę opóźnienia w spłacie”.

A. Bezprawność działań przedsiębiorcy w odniesieniu do postanowienia umownego w Taryfie Opłat i Prowizji Kart Kredytowych o treści: „opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie - 25 zł” wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod poz. 623, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)

Przepis art. 24 ust. 2 *uokik* zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z definicją zawartą w powyższym

przepisie za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów należy uznać m.in. działania polegające na stosowaniu wzorca umowy, którego treść w analogicznej postaci została już wpisana do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Mówiąc o wzorcach umowy w rozumieniu art. 384 k.c. należy mieć na uwadze wszelkie jednostronnie przygotowane przed zawarciem umowy, gotowe klauzule umowne, które w praktyce mogą przyjąć postać ogólnych warunków umów, wzorów umów, regulaminów. Wzorzec umowy stosowany w obrocie z konsumentami może zostać poddany tzw. kontroli abstrakcyjnej na podstawie przepisów zawartych w art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c., dokonywanej niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment).

Analiza, stosowanej przez Bank, od dnia 20 lutego 2006 r., Tabeli Opłat dla Kart Kredytowych GEANT Kredyt, wykazała, że Bank stosuje postanowienie o treści:

„Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie – 25 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu.”

W związku ze zmianami własnościowymi podmiotów współpracujących z Bankiem, dotychczas stosowana Tabela Opłat dla Kart Kredytowych GEANT Kredyt, została zastąpiona, stosowaną przez Bank od dnia 23 stycznia 2007 r., Tabelą Opłat Kart Kredytowych Real Finance, która zawiera analogiczne do cytowanego powyżej postanowienie, a mianowicie:

„Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie – 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu.”

Treść postanowienia *Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie – 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu* może być tożsama z treścią postanowienia uznanego za niedozwolone prawomocnym wyrokiem SOKiK z dnia 2 lutego 2005 r., Sygn. akt XVII Amc 42/04, które zostało wpisane do Rejestru pod nr 623 - *opłata za nieterminową spłatę kwoty minimalnej – 49 zł*.

W piśmie z dnia 27 kwietnia 2007 r. Bank stwierdził, iż *abstrakcyjność kontroli postanowień wzorca oznacza w istocie oderwanie kontroli od konkretnego stosunku prawnego pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, nie wprowadza wszakże innych kryteriów niż wynikające z k.c. Zakres i sposób oceny określonej klauzuli jest więc zasadniczo taki sam zarówno w razie kontroli incydentalnej wzorca, jak i kontroli abstrakcyjnej. Różnica tkwi jedynie w zakresie skuteczności wyroku. Uznanie w toku kontroli abstrakcyjnej, iż określona klauzula ma charakter niedozwolony, powoduje, iż na fakt wpisania klauzuli do rejestru klauzul niedozwolonych może powoływać się wobec przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok, każdy konsument, który może być stroną umowy zawartej z wykorzystaniem wzorca umowy, w którym znajdowała się kwestionowana klauzula.*

Zgodnie z art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko pomiędzy tymi samymi stronami. Rozszerzenie skuteczności wyroku na osoby trzecie nie modyfikuje przedmiotowego zakresu prawomocności. Tak więc skuteczność wyroku wobec osób trzecich odnosi się do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia. Nie można nie zauważyć, iż w przypadku abstrakcyjnej kontroli wzorca umowy podstawą sporu jest określone postanowienie konkretnego wzorca, a podstawą rozstrzygnięcia ocena, czy oceniane na podstawie art. 385² k.c. postanowienie kształtuje sytuację konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Przyjęcie takiej interpretacji art. 23a ust. 2 Ustawy z 15 grudnia 2000 r. w związku z art. 479⁴³ k.p.c. prowadziłoby także do zaaprobowania sytuacji, w której wyrok zapadły między stronami kształtowałby sytuację prawną podmiotu, który nie miał możliwości obrony swoich interesów.

Prezes Urzędu nie podziela argumentacji Banku przedstawionej powyżej. Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dalej „SOKiK”, i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Artykuł 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. *Lege non distigente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własne warunki umów. Należy zatem przyjąć, iż wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu. Oznacza to, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym – wykorzystując nienegocjowane indywidualnie wzorce umów – nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. Powyższe stanowisko potwierdził Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. III SZP 3/06) orzekł, że zakaz stosowania postanowienia wpisanego do rejestru niedozwolonych klauzul umownych obejmuje wszystkich przedsiębiorców stosujących wzorce umów w obrocie z konsumentami, a nie tylko tych, których dotyczył wyrok będący podstawą wpisu do rejestru.

W tym miejscu należy podkreślić, iż dla uznania, że klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażeń, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia.

Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego, (por. ww. uchwała SN), (...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)*. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że (...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a uokik obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...)*. Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a uokik znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...). Dlatego też nie można uwzględnić twierdzenia Banku, iż żadne z postanowień Tabeli opłat stosowanej przez Bank nie zostało wpisane do rejestru, dlatego przedmiotowe postępowanie nie może dotyczyć żadnego postanowienia takiej tabeli.

Z treści art. 24 ust. 2 pkt 1 *uokik* wynika, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone *k.p.c.* Tym samym, dla

stwierdzenia stosowania praktyki, polegającej na bezprawnym naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru konieczne jest wykazanie spełnienia przesłanki bezprawności przejawiającej się w stosowaniu przez przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego o treści tożsamej z postanowieniem wpisanym do Rejestru dokonany przez Prezesa Urzędu na mocy stosownego orzeczenia SOKiK.

Zbadanie przez Prezesa Urzędu postanowień wzorca umowy stosowanego przez Bank doprowadziła do postawienia zarzutu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Należy zgodzić się z twierdzeniem Banku, iż sfera praw i obowiązków przedsiębiorcy będącego stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostaje ukształtowana poprzez treść wyroku, którego dany przedsiębiorca nie był stroną. W takiej sytuacji, bowiem rejestr niedozwolonych postanowień umownych staje się *quasi* źródłem prawa. Dlatego też, w ocenie Prezesa Urzędu, wskazane jest uwzględnienie następujących kryteriów tożsamości klauzul: tożsamość stosunków prawnych, których dotyczy klauzula kwestionowana i klauzula wpisana do rejestru oraz tożsamość treści klauzuli kwestionowanej z treścią klauzuli wpisanej do rejestru.

SOKiK w uzasadnieniu do wyroku z dnia 2 lutego 2005 r., Sygn. akt XVII AmC 42/04, uznając postanowienie umowne o treści: *opłata za nieterminową spłat kwoty minimalnej - 45 zł za klauzulę abuzywną*, stwierdził: (...) *Opłata za spóźnioną spłatę kwoty minimalnej nie jest karą umowną. Zgodnie bowiem z art. 483 § 1 k.c., kara umowna może być zastrzeżona jedynie za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego. Stanowisko takie prezentowane jest zarówno w literaturze (Komentarz do kodeksu cywilnego pod red. G. Bienka, Wydawnictwo Prawnicze t.1.) jak i w orzecznictwie (uchwała SN z dnia 26 września 1969 r., III CZP 8/69 opubl. OSNCP 1970, z.6, poz. 97, uchwała SN z dnia 15 maja 1976 r., III CZP 2/76 opubl. OSNCP 1977, z.4, poz.66). W istocie więc, opłata przewidziana przedmiotowym postanowieniem jest zastrzeżeniem dodatkowych odsetek za opóźnienie w spłacie kwoty minimalnej. Ani bowiem ta, ani żadna inna klauzula wzorca umowy, nie wyłącza zastosowania art. 481 § 1 k.c. i umożliwia pozwanemu żądanie na tej podstawie także odsetek ustawowych.*

Istotą sporu w rozpatrywanej przez SOKiK sprawie, było więc nie tylko brzmienie stosowanego przez przedsiębiorcę postanowienia, ale skutki zamieszczenia niedozwolonej klauzuli z jednoczesnym brakiem wyłączenia możliwości pobierania przez bank dodatkowych odsetek za opóźnienie wynikających z kodeksu cywilnego.

Niewątpliwie stan faktyczny polegający na braku wyłączenia możliwości pobierania odsetek ustawowych, o których mowa w art. 481 k.c. jest zbieżny ze stanem faktycznym rozpatrywanym przez SOKiK.

Co prawda, Bank podnosił w trakcie postępowania, iż postanowienie badane przez SOKiK wskazywało, że opłata ta miała się należeć, jeśli nastąpiła spóźniona spłata „minimalnej kwoty”, tymczasem postanowienie Tabeli Opłat stosowane przez Bank w odniesieniu do umów o kartę kredytową z portfela GEANT Kredyt (Real Finanse) odnosi się do opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie. Tabela ta wskazuje, iż opłata ta należy się w wymiarze miesięcznym, czego nie można powiedzieć o opłacie, której dotyczyła klauzula będąca przedmiotem wymienionego wyroku. W ocenie Banku, brzmienie przedmiotowego postanowienia Tabeli Opłat jasno wskazuje, iż opłata ta należy się za podjęcie przez Bank szeregu czynności związanych z trwaniem opóźnienia w spłacie. Na czynności te składają się w szczególności rozmowy telefoniczne, wysyłanie upomnień. Wyjaśnienia Banku wydają się

jednakże być sprzeczne z informacjami, zawartymi w Tabeli opłat dla kart kredytowych, która oprócz opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie, wyróżnia także odrębne opłaty za wykonanie telefonu do kredytobiorcy w celu zawiadomienia go o kwocie wymagalnych długów i terminie ich spłaty – 1 zł za każdy kontakt telefoniczny, wysłanie do kredytobiorcy listem zwykłym zawiadomienia o kwocie wymagalnych długów i terminie ich spłaty – 2 zł za każde zawiadomienie, wykonywanie windykacji bezpośredniej – 15% wymaganego salda zadłużenia w chwili wizyty windykatora. W związku z powyższym, nie ma podstaw aby stwierdzić, iż charakter opłat za monit telefoniczny lub listowny jest inny, niż opłata za obsługę opóźnienia w spłacie.

Reasumując, postępowanie przed Prezesem Urzędu niewątpliwie wykazało tożsamość stosunków prawnych, w których użyta została klauzula. Ponadto, podobieństwo stanu faktycznego będącego podstawą oceny abuzywności oraz cel zamieszczenia klauzuli pozwolił na zakwalifikowanie postanowienia ” *Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie – 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu* jako tożsamego z postanowieniem wpisanym do rejestru o treści „opłata za opóźnioną spłatę minimalnej kwoty – 45 zł”.

A zatem, w rozpatrywanej sprawie bezprawność działania Strony postępowania w świetle art. 23a ust.1 *uokik* polegała na wprowadzeniu do obrotu zapisów umownych bezwzględnie przez prawo zakazanych, które znajdują się w Rejestrze niedozwolonych postanowień umownych o którym stanowi art. 479⁴⁵ *k.p.c.*

B. Naruszenie działaniami Banku zbiorowego interesu konsumentów.

Z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów mamy do czynienia z takim, gdy działania przedsiębiorcy mogą dotyczyć każdego potencjalnego klienta tego przedsiębiorcy.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogli skorzystać ze świadczonych przez Stronę postępowania usług poprzez podpisanie Umowy karty kredytowej przez nią stosowanej, której integralną częścią był Regulamin karty kredytowej oraz Tabela Opłat, w której zamieszczone zostało postanowienie o treści tożsamej z postanowieniem wpisanym do Rejestru.

Należy podkreślić, że w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Strony postępowania nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania Strony postępowania godzą w zbiorowy interes konsumentów.

Jednocześnie, Bank w piśmie z dnia 4 czerwca 2009 r. poinformował Prezesa Urzędu, że od dnia 28 maja 2009 r. Bank zaprzestał naliczania opłaty za obsługę nieterminowej spłaty, natomiast od dnia 9 września 2009 r. Bank wprowadził nowe wzorce umów o kartę kredytową, z których wykreślono opłatę za obsługę opóźnienia w spłacie – 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu.

Czyni to zasadnym oparcie rozstrzygnięcia o art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym „nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a (ust.1). (...) Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (ust. 2)”. Jak wykazało postępowanie praktyka była

jednoznaczna i nie budząca wątpliwości. W związku z faktem, iż jak ustalono w toku postępowania, na podstawie wyjaśnień Banku, przedsiębiorca ostatecznie zaprzestał naliczania opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie, Prezes Urzędu stwierdził w sentencji niniejszej decyzji, iż Bank zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

VII Nieudzielanie konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez niepodawanie na swojej stronie internetowej, na której znajduje się oferta kredytu gotówkowego przez telefon, informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania.

A. Bezprawność działań przedsiębiorcy w odniesieniu do naruszenia art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim.

Ustanowiony przepisem art. 16 obowiązek podania w reklamie bądź ofercie dotyczącej kredytu konsumenckiego rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania jest jednym z obowiązków informacyjnych zmierzających do wzmocnienia pozycji konsumenta na rynku usług kredytowych. Unormowanie to jest instrumentem realizacji przyjętego w ustawie modelu ochrony konsumenta rozsądnego, zgodnie z którym regulacje prokonsumenckie powinny zmierzać przede wszystkim do dostarczenia konsumentowi rzetelnej i wyczerpującej informacji o jego prawach i obowiązkach. Z samego charakteru przekazu promocyjnego, a zwłaszcza reklamy, wynika niebezpieczeństwo pojawienia się w nim informacji nierzetelnych bądź nieprawdziwych. W przypadku danych dotyczących kosztu kredytu, ze względu na złożoność tej materii, m.in. wielość różnorodnych form obciążania nimi konsumentów, niebezpieczeństwo to jest szczególnie poważne, a skutki wprowadzenia konsumenta w błąd - ze względu na to, że koszt kredytu jest dla konsumenta podstawowym kryterium wyboru danej usługi kredytowej - bardzo dotkliwe [Pisuliński Jerzy, Rogoń Dominika, Rusinek Michał, Włodarska Karolina Komentarz do art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim, [w:] Pisuliński J. dr hab., Rogoń D. mgr, Rusinek M. mgr, Włodarska K., Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz].

Zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 ze zm.), w ofertach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających jakiegokolwiek dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego, kredytodawca lub podmiot pośredniczący w zawarciu umowy są obowiązani podawać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania, wyliczoną od całkowitego kosztu kredytu.

Rzeczywista roczna stopa oprocentowania realizuje w najpełniejszy sposób potrzebę zapewnienia przejrzystości umowy o kredyt konsumencki, tak by jej warunki mogły stać się przedmiotem łatwego porównania przez konsumenta i tym samym elementem rzeczywistej konkurencji.

Wymóg podawania w ulotkach reklamowych informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania ma zagwarantować konsumentowi możliwość oceny faktycznego kosztu udzielonego kredytu oraz porównanie go z innymi dostępnymi na rynku ofertami kredytowymi. Brak tych informacji narusza interesy konsumentów, gdyż ogranicza ich prawo do samodzielnej oceny skutków finansowych związanych z zaciągnięciem kredytu.

Na stronie internetowej Bank, na której znajdowała się oferta kredytu gotówkowego przez telefon Halogotówka, Bank nie zamieścił informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, podczas gdy oferta zawierała informację na temat kosztu kredytu („minimalna rata: 35 zł”).

Prezes Urzędu nie podzielił opinii Banku, że wysokość minimalnej raty jest informacją niezawierającą wyraźnych, kwotowo ani procentowo oznaczonych, danych o koszcie kredytu, bowiem wskazanie wysokości minimalnej raty kredytu nie zawiera informacji, ile „kosztuje” kredyt, a więc o ile więcej pieniędzy niż pożyczył kredytobiorca zobowiązany jest oddać Bankowi.

Nie budzi wątpliwości Prezesa Urzędu, iż wskazanie przez Bank w reklamie informacji o minimalnej racie kredytu, jest w rzeczywistości podaniem jednego z elementów kosztu kredytu, bowiem na ratę kredytu składa się nie tylko kapitał, ale także inne opłaty, wchodzące w skład całkowitego kosztu kredytu. W związku z powyższym, należało uznać, że niepodanie przez Bank informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania narusza art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim.

Ad B. Naruszenie działaniami Banku zbiorowego interesu konsumentów.

Ustawa nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jednak w art. 23a ust. 1 zd. 2, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

Jak podnosi się w doktrynie, w pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się także działanie przedsiębiorcy skierowane wprawdzie do oznaczonych (zindywidualizowanych), ale za to dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym konsumentów tych łączy jakaś wspólna cecha rodzajowa. Wówczas, bowiem uszkodzona zostaje pewna grupa konsumentów, nie będąca jedynie – z punktu widzenia przedsiębiorcy stosującego daną praktykę – zbiorowością przypadkowych jednostek, lecz stanowiącą określoną i odrębną kategorię konsumentów, reprezentującą w znacznym stopniu wspólne interesy². Należy zatem przyjąć, że zbiorowy interes konsumentów nie musi odnosić się do nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować, gdyż brak indywidualizacji nie sprzeciwia się możliwości wyodrębnienia kategorii bądź zbioru konsumentów o pewnych cechach.

W przedmiotowej sprawie zbiorowy interes konsumentów odnosi się zatem do konsumentów, którzy dotknięci zostali skutkami działań Banku, a więc do których kierowana była reklama halogotówki.

Jednocześnie, w toku postępowania, w dniu 20 września 2007 r., Bank poinformował, że na wszystkich podstronach strony internetowej Banku www.halogotowka, poświęconej kredytowi gotówkowemu przez telefon, określanemu jako „Halogotówka”, na których znajduje się informacja o najniższej możliwej wysokości rat, została wprowadzona informacja o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Bank, wysokość tej stopy została obliczona przy założeniu, że kwota kredytu wynosi 8 000 zł. i jest spłacana w 12 miesięcznych ratach.

Czyni to zasadnym oparcie rozstrzygnięcia o art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym „nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a (ust.1). (...) Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (ust. 2)”. Jak wykazało postępowanie praktyka w tym zakresie była jednoznaczna i nie budząca wątpliwości. W związku z faktem, iż jak

² M. Szydło, Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów, *Monitor Prawniczy* 2004/17/791;

ustalono w toku postępowania, na podstawie wyjaśnień Banku, przedsiębiorca ostatecznie wywiązał się z obowiązku podawania RRSO w reklamie, Prezes Urzędu stwierdził w sentencji niniejszej decyzji, iż Bank zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów z dniem 20 września 2007 r.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 *uokik* w zw. z art. 479²⁸ § 2 *k.p.c.* oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z up. Prezesa

Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

ZASTĘPCA DYREKTORA

Departamentu Polityki Konsumenckiej

Izabela Szewczyk

Otrzymują:

1) dr Marcin Kłoda

Pełnomocnik Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie

Al. Jana Pawła II 78 lok. 48

00-175 Warszawa

2) Sygma Banque Societe Anonyme Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie

ul. Suwak 3

02-676 Warszawa

3) a/a